

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MICHAL BOBEK
της 19ης Νοεμβρίου 2020¹

Υπόθεση C-505/19

WS

κατά

Bundesrepublik Deutschland

[αίτηση του Verwaltungsgericht Wiesbaden
(διοικητικού δικαστηρίου Wiesbaden, Γερμανία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Ερυθρά αγγελία του Διεθνούς Οργανισμού Εγκληματολογικής Αστυνομίας (Interpol) – Άρθρο 54 της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν – Άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Αρχή ne bis in idem – Άρθρο 21 ΣΛΕΕ – Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων – Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 – Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»

I. Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση υπόθεση εγείρει δύο νέα ζητήματα όσον αφορά τις απορρέουσες από την εφαρμογή της αρχής ne bis in idem συνέπειες, εντός του χώρου Σένγκεν, σε σχέση με πράξεις για τις οποίες ο Διεθνής Οργανισμός Εγκληματολογικής Αστυνομίας (στο εξής: Interpol) έχει εκδώσει ερυθρά αγγελία κατόπιν αιτήσεως τρίτου κράτους. Οι ερυθρές αγγελίες εκδίδονται για πρόσωπα τα οποία καταζητούνται είτε για να τους ασκηθεί ποινική δίωξη είτε για να εκτίσουν ποινή. Πρόκειται, ουσιαστικά, για αιτήματα που απευθύνονται στις αρχές επιβολής του νόμου ανά τον πλανήτη, προκειμένου αυτές να εντοπίσουν και, όπου είναι εφικτό, να περιορίσουν προσωρινώς τις μετακινήσεις των καταζητούμενων ατόμων εις βάρος των οποίων εκκρεμεί αίτηση εκδόσεως.

2. Πρώτον, δύνανται τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εφαρμόσουν την ερυθρά αγγελία και, συνεπώς, να περιορίσουν την κυκλοφορία του καταζητούμενου ατόμου, όταν άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ενημερώσει την Interpol και, κατ' επέκταση, όλα τα λοιπά μέλη της Interpol, ότι αυτή η αγγελία αφορά πράξεις στις οποίες ενδέχεται να έχει εφαρμογή η αρχή ne bis in idem; Δεύτερον, επιτρέπεται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην περίπτωση που η αρχή ne bis in idem έχει όντως εφαρμογή, να προβούν σε περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του καταζητούμενου τα οποία περιέχονται στην ερυθρά αγγελία;

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

II. Νομικό πλαίσιο

A. Διεθνές δίκαιο

3. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του καταστατικού της Interpol, το οποίο θεσπίστηκε το 1956 και τροποποιήθηκε εσχάτως το 2008, μεταξύ των στόχων της Interpol συγκαταλέγεται:

«Η διασφάλιση και η προώθηση της ευρύτερης δυνατής αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ όλων των εγκληματολογικών αστυνομικών αρχών εντός των ορίων των νόμων που ισχύουν στις διάφορες χώρες και στο πνεύμα της “Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου”».

4. Το άρθρο 31 του καταστατικού της Interpol ορίζει τα εξής: «Για την επίτευξη των στόχων της, [η Interpol] χρειάζεται τη μόνιμη και ενεργό συνεργασία των μελών της, τα οποία θα πρέπει να πράττουν ό,τι είναι δυνατόν, σύμφωνα με τις νομοθεσίες των χωρών τους, ώστε να συμμετέχουν με επιμέλεια στις δραστηριότητές της».

5. Κατά το άρθρο 73, παράγραφος 1, του κανονισμού της Interpol περί επεξεργασίας δεδομένων (στο εξής: IRPD), ο οποίος θεσπίστηκε το 2011, όπως τροποποιήθηκε προσφάτως το 2019, το σύστημα αγγελιών της Interpol αποτελείται από διάφορες κωδικοποιημένες ανά χρώματα αγγελίες που εκδίδονται για συγκεκριμένους σκοπούς και από ειδικές αγγελίες. Οι ερυθρές αγγελίες εκδίδονται, κατά κανόνα, κατόπιν αιτημάτων των εθνικών κεντρικών γραφείων (στο εξής: ΕΚΓ) «προκειμένου να ζητηθεί ο εντοπισμός του [καταζητούμενου] προσώπου και η κράτηση, η σύλληψη ή ο περιορισμός των μετακινήσεών του με σκοπό την έκδοση, την παράδοση ή ανάλογη νόμιμη ενέργεια» (άρθρο 82 IRPD). Κατά το άρθρο 87 IRPD, εφόσον εντοπιστεί το πρόσωπο εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί ερυθρά αγγελία, η χώρα όπου αυτό εντοπίστηκε: «(i) ενημερώνει πάραυτα το εθνικό κεντρικό γραφείο ή τον διεθνή φορέα που προκάλεσε την έκδοση της αγγελίας και τη Γενική Γραμματεία σχετικά με το γεγονός ότι ο καταζητούμενος εντοπίστηκε, με την επιφύλαξη των περιορισμών που απορρέουν από την εθνική νομοθεσία της και από τις εφαρμοστέες διεθνείς συνθήκες» και «(ii) λαμβάνει κάθε άλλο επιτρεπόμενο από την εθνική νομοθεσία και τις εφαρμοστέες διεθνείς συνθήκες μέτρο, όπως είναι η προσωρινή κράτηση του [καταζητούμενου] προσώπου ή η παρακολούθησή του ή ο περιορισμός των μετακινήσεών του».

B. Δίκαιο της Ένωσης

6. Το άρθρο 54 της Συμβάσεως εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα² (στο εξής: ΣΕΣΣ), το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 3 (που φέρει τον τίτλο «Εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem*») του εν λόγω νομοθετήματος, ορίζει τα εξής:

«Όποιος [δικάστηκε] αμετάκλητα από ένα συμβαλλόμενο μέρος δεν μπορεί να διωχθεί από ένα άλλο συμβαλλόμενο μέρος για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, υπό τον όρον όμως ότι, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει ήδη εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με τους νόμους του συμβαλλομένου μέρους που επέβαλε την καταδίκη.»

² ΕΕ 2000, L 239, σ. 19.

7. Το άρθρο 57, παράγραφοι 1 και 2, της ΣΕΣΣ ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Όταν κάποιος κατηγορείται για μια αξιόποινη πράξη από ένα συμβαλλόμενο μέρος και οι αρμόδιες αρχές αυτού του μέρους έχουν λόγους να πιστεύουν ότι η κατηγορία αφορά τα ίδια πραγματικά περιστατικά για τα οποία δικάστηκε ήδη αμετάκλητα από ένα άλλο συμβαλλόμενο μέρος, οι αρχές αυτές θα ζητήσουν, εάν το θεωρούν αναγκαίο, τις κατάλληλες πληροφορίες από τις αρμόδιες αρχές του συμβαλλομένου μέρους, στο έδαφος του οποίου έχει ήδη εκδοθεί μια απόφαση.

2. Οι ζητούμενες πληροφορίες θα χορηγούνται όσο το δυνατόν συντομότερα και λαμβάνονται υπόψη περαιτέρω κατά την εκκρεμή διαδικασία.»

8. Κατά την αιτιολογική σκέψη 25 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, της διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και για την κατάργηση της αποφάσεως-πλαίσιου 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου³, όλα τα κράτη μέλη συνδέονται με την Interpol και «[ε]νδείκνυται, ως εκ τούτου, να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ της Ένωσης και της Interpol μέσω της προαγωγής της αποτελεσματικής ανταλλαγής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με παράλληλη εξασφάλιση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που αφορούν την αυτόματη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

9. Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται στο άρθρο 3 της οδηγίας 2016/680, ως «επεξεργασία» νοείται «κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται, με ή χωρίς τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διάρθρωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή».

10. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2016/680, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει, μεταξύ άλλων, να «υποβάλλονται σε σύννομη και δίκαιη επεξεργασία», να «συλλέγονται για καθορισμένους, ρητούς και νόμιμους σκοπούς και [να μην] υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο ασύμβατο προς τους σκοπούς αυτούς» και να «είναι κατάλληλα, συναφή και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία».

11. Δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, «[τ]α κράτη μέλη προβλέπουν ότι η επεξεργασία είναι σύννομη μόνον εάν και στον βαθμό που είναι απαραίτητη για την εκτέλεση καθήκοντος που ασκείται από αρμόδια αρχή για τους σκοπούς που προβλέπονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 και βασίζεται στο δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών».

12. Κατά το άρθρο 16 της οδηγίας 2016/680, στα υποκείμενα των δεδομένων πρέπει να παρέχεται «δικαίωμα διόρθωσης ή διαγραφής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και περιορισμού ως προς την επεξεργασία».

³ ΕΕ 2016, L 119, σ. 89. Οι υποσημειώσεις στις διατάξεις της οδηγίας έχουν παραλειφθεί.

13. Το κεφάλαιο V της οδηγίας 2016/680 (το οποίο αποτελείται από τα άρθρα 35 έως 40) επιγράφεται «Διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς» και ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να διαβιβασθούν σε τρίτες χώρες ή σε διεθνείς οργανισμούς.

Γ. Η εθνική νομοθεσία

14. Το άρθρο 153a, παράγραφος 1, του Strafprozessordnung (γερμανικού κώδικα ποινικής δικονομίας, στο εξής: StPO) ορίζει ότι στις περιπτώσεις αδικημάτων που τιμωρούνται με χρηματική ποινή ή με κατώτατη ποινή φυλακίσεως μικρότερη του ενός έτους, η Staatsanwaltschaft (εισαγγελική αρχή) δύναται, με τη σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου για την κίνηση της κύριας δίκης δικαστηρίου και του προσώπου εις βάρος του οποίου ασκήθηκε η ποινική δίωξη, να παραιτηθεί προσωρινώς του δικαιώματος ποινικής διώξεως επιβάλλοντας παράλληλα στο εν λόγω πρόσωπο περιοριστικούς όρους και διοικητικές κυρώσεις, όπως την καταβολή χρηματικού ποσού για φιλανθρωπικούς σκοπούς ή προς το δημόσιο ταμείο, αν με τα μέτρα αυτά εκλείπει το δημόσιο συμφέρον για άσκηση ποινικής διώξεως και εφόσον το επιτρέπει η βαρύτητα του αδικήματος. Εάν το πρόσωπο εις βάρος του οποίου είχε κινηθεί η ποινική διαδικασία συμμορφωθεί προς τους εν λόγω όρους και διοικητικές κυρώσεις, η επίμαχη συμπεριφορά δεν διώκεται πλέον ως αξιόποινη πράξη.

15. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του Gesetz über das Bundeskriminalamt und die Zusammenarbeit des Bundes und der Länder de kriminalpolizeilichen Angelegenheiten [νόμου περί της ομοσπονδιακής αστυνομίας δίωξης του εγκλήματος (στο εξής: BKA) και της συνεργασίας μεταξύ του ομοσπονδιακού κράτους και των ομόσπονδων κρατιδίων στον τομέα της αστυνομίας δίωξης του εγκλήματος], της 1ης Ιουνίου 2017⁴, η BKA αποτελεί το εθνικό κεντρικό γραφείο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας όσον αφορά τη συνεργασία με την Interpol.

III. Τα πραγματικά περιστατικά, η διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και τα προδικαστικά ερωτήματα

16. Το 2012 η Interpol εξέδωσε, κατόπιν αιτήσεως των αρμοδίων αρχών των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, ερυθρά αγγελία για έναν υπήκοο και κάτοικο Γερμανίας (στο εξής: προσφεύγων), απευθυνόμενη προς όλες τις κεντρικές εθνικές υπηρεσίες, για τον εντοπισμό, τη σύλληψη ή τον περιορισμό της κυκλοφορίας του εν λόγω προσώπου με σκοπό την έκδοσή του. Η ερυθρά αγγελία στηριζόταν σε ένταλμα συλλήψεως που είχαν εκδώσει οι αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών για τις κατηγορίες, μεταξύ άλλων, της ενεργητικής δωροδοκίας, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της απάτης.

17. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η εισαγγελία του Μονάχου (Γερμανία) είχε ήδη κινήσει διαδικασία έρευνας εις βάρος του προσφεύγοντος για τα ίδια πραγματικά περιστατικά που αφορούσε η ερυθρά αγγελία. Η διαδικασία αυτή διεκόπη το 2009 κατόπιν της καταβολής ορισμένου χρηματικού ποσού από τον προσφεύγοντα βάσει του άρθρου 153a, παράγραφος 1, του StPO.

⁴ BGBl. I, σ. 1354.

18. Το 2013, κατόπιν επικοινωνίας με τον προσφεύγοντα, η ΒΚΑ ζήτησε από την Interpol και επέτυχε την έκδοση μιας συμπληρωματικής της επίμαχης ερυθράς αγγελίας πράξης, στην οποία αναφέρεται ότι η ΒΚΑ φρονεί ότι στις κατηγορίες για τις οποίες εκδόθηκε η ερυθρά αγγελία έχει εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem*. Επιπλέον, οι γερμανικές αρχές ζήτησαν από τις αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών, αν και ανεπιτυχώς, την απόσυρση της ερυθράς αγγελίας.

19. Το 2017 ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht Wiesbaden (διοικητικού δικαστηρίου Wiesbaden, Γερμανία) κατά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, εκπροσωπούμενης από την ΒΚΑ. Ζήτησε να υποχρεωθεί η καθής να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την απόσυρση της ερυθράς αγγελίας. Ο προσφεύγων επισήμανε ότι δεν μπορούσε να μεταβεί σε κανένα συμβαλλόμενο στη Συμφωνία του Σένγκεν κράτος χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο συλλήψεως. Πράγματι, λόγω της ερυθράς αγγελίας, οι εν λόγω χώρες τον είχαν καταχωρίσει στους καταλόγους καταζητούμενων προσώπων. Κατά τον προσφεύγοντα, τούτο αντέκειτο στο άρθρο 54 ΣΕΣΣ και το άρθρο 21 ΣΛΕΕ. Επιπλέον, ο προσφεύγων υποστήριξε ότι η εκ μέρους των αρχών των κρατών μελών περαιτέρω επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του που περιέχονται στην ερυθρά αγγελία αντέβαινε στις διατάξεις της οδηγίας 2016/680.

20. Υπ' αυτές τις συνθήκες και διατηρώντας αμφιβολίες ως προς την ορθή ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, το Verwaltungsgericht Wiesbaden (διοικητικό δικαστήριο Wiesbaden) αποφάσισε, στις 27 Ιουνίου 2019, να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Έχει το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ σε συνδυασμό με το άρθρο 50 του Χάρτη [των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο εξής Χάρτης] την έννοια ότι δεν επιτρέπεται πλέον η κίνηση ποινικής διαδικασίας για τις ίδιες πράξεις σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη της [Συμφωνίας Σένγκεν] εάν μια γερμανική εισαγγελία παύσει ποινική διαδικασία την οποία έχει κινήσει, αφότου ο κατηγορούμενος εκπληρώσει συγκεκριμένες υποχρεώσεις και, ειδικότερα, καταβάλει το ορισθέν από την εισαγγελία χρηματικό ποσό;
- 2) Προκύπτει από το άρθρο 21, παράγραφος 1, [ΣΛΕΕ] απαγόρευση προς τα κράτη μέλη να εκτελούν ένταλμα συλλήψεως εκδοθέν από τρίτα κράτη στο πλαίσιο διεθνούς οργανισμού όπως [η Interpol], εάν το πρόσωπο το οποίο αφορά το ένταλμα συλλήψεως είναι πολίτης της Ένωσης και το κράτος μέλος του οποίου έχει την ιθαγένεια έχει γνωστοποιήσει στον διεθνή οργανισμό και επομένως και στα λοιπά κράτη μέλη αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα του εντάλματος συλλήψεως με την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem*;
- 3) Αποκλείει το άρθρο 21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ αφ' εαυτού την κίνηση ποινικής διαδικασίας και την προσωρινή κράτηση στα κράτη μέλη των οποίων την ιθαγένεια δεν έχει ο ενδιαφερόμενος, όταν η κίνηση αυτή είναι αντίθετη προς την αρχή *ne bis in idem*;
- 4) Έχουν το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', και το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας [2016/680], σε συνδυασμό με το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ και το άρθρο 50 του Χάρτη την έννοια ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θεσπίσουν διατάξεις που διασφαλίζουν ότι, σε περίπτωση διαδικασίας καταλήγουσας σε παύση της ποινικής δίωξης, απαγορεύεται, σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη [της Συμφωνίας Σένγκεν], η περαιτέρω επεξεργασία των “red notices” [ερυθρών αγγελιών] [της Interpol] που ενδέχεται να καταλήξουν σε περαιτέρω ποινική διαδικασία;

- 5) Διασφαλίζει ένας διεθνής οργανισμός όπως [η Interpol] ένα επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων όταν δεν υπάρχει απόφαση περί επάρκειας κατά το άρθρο 36 της οδηγίας [2016/680] και/ή κατάλληλες εγγυήσεις κατά το άρθρο 37 της οδηγίας [2016/680];
- 6) Επιτρέπεται στα κράτη μέλη να προβαίνουν σε περαιτέρω επεξεργασία δεδομένων τα οποία έχουν καταχωρισθεί στην [Interpol] σε ανακοίνωση αναζήτησεως (“red notice” [ερυθρά αγγελία]) από τρίτα κράτη, μόνον όταν τρίτο κράτος έχει, με την εν λόγω ανακοίνωση αναζήτησεως, διαβιβάσει αίτημα συλλήψεως και εκδόσεως και έχει ζητήσει τη σύλληψη ατόμου η οποία δεν αντιβαίνει στο ευρωπαϊκό δίκαιο και, ειδικά, στην αρχή *ne bis in idem*»

21. Το αιτούν δικαστήριο αιτήθηκε την εκδίκαση της υποθέσεως με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία του άρθρου 107, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Με διάταξη της 12ης Ιουλίου 2019, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι δεν συνέτρεχε ανάγκη να γίνει δεκτό το συγκεκριμένο αίτημα.

22. Στις 5 Σεπτεμβρίου 2019 η Interpol απέσυρε την ερυθρά αγγελία που αφορούσε τον προσφεύγοντα, κατόπιν αιτήματος των αρχών των Ηνωμένων Πολιτειών.

23. Με την από 11 Νοεμβρίου 2019 απάντησή του σε ερώτηση του Δικαστηρίου σχετικά με τις συνέπειες του ως άνω γεγονότος στην υπό κρίση διαδικασία, το αιτούν δικαστήριο γνωστοποίησε στο Δικαστήριο την πρόθεσή του να εμείνει στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Το αιτούν δικαστήριο εξήγησε ότι ο προσφεύγων ζήτησε τη μεταβολή του αντικειμένου της διαφοράς της κύριας δίκης. Ο προσφεύγων ζητεί πλέον από το αιτούν δικαστήριο να υποχρεώσει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου i) να αποτραπεί η έκδοση νέας ερυθράς αγγελίας από την Interpol για τα ίδια πραγματικά περιστατικά και, στην περίπτωση που αυτό συμβεί, ii) να αποσυρθεί η νέα ερυθρά αγγελία. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, κατά το εθνικό δίκαιο, είναι δυνατή η μεταβολή του αντικειμένου της δίκης και ότι το ίδιο φρονεί ότι πρόκειται περί προσφυγής με αίτημα τη διαπίστωση του παράνομου χαρακτήρα η οποία αποτελεί συνέχεια προηγούμενης προσφυγής ακυρώσεως (*Fortsetzungsfeststellungsklage*). Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα εξακολουθούν να είναι λυσιτελή για την επίλυση της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του.

24. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν στην υπό κρίση διαδικασία ο προσφεύγων, η ΒΚΑ, η Βελγική, η Τσεχική, η Δανική, η Γερμανική, η Ελληνική, η Γαλλική, η Κροατική, η Ολλανδική, η Πολωνική, η Ρουμανική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο προσφεύγων, η ΒΚΑ, η Βελγική, η Τσεχική, η Δανική, η Γερμανική, η Ισπανική, η Γαλλική, η Ολλανδική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, ανέπτυξαν και προφορικώς τις παρατηρήσεις τους κατά την επ’ ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη στις 14 Ιουλίου 2020.

IV. Ανάλυση

25. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν κατά το δίκαιο της Ένωσης, στην περίπτωση που η Interpol έχει εκδώσει, κατόπιν αιτήσεως τρίτου κράτους, ερυθρά αγγελία αφορώσα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων ενδέχεται να είναι εφαρμοστέα η αρχή *ne bis in idem*, τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να i) εφαρμόσουν την εν λόγω

ερυθρά αγγελία περιορίζοντας την ελεύθερη κυκλοφορία του καταζητούμενου ατόμου και να ii) προβούν σε περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται σε αυτήν.

26. Εισαγωγικά, είναι χρήσιμο να διευκρινιστεί εν συντομία τι ακριβώς είναι οι ερυθρές αγγελίες. Κατά το άρθρο 82 του IRPD, οι ερυθρές αγγελίες εκδίδονται κατόπιν αιτήσεων των επιφορτισμένων με εξουσίες διερεύνησης ή δίωξης επί ποινικών ζητημάτων εθνικών ή διεθνών αρχών «προκειμένου να ζητηθεί ο εντοπισμός του [καταζητούμενου] προσώπου και η κράτηση, η σύλληψη ή ο περιορισμός των μετακινήσεών του με σκοπό την έκδοση, την παράδοση ή ανάλογη νόμιμη ενέργεια». Το άρθρο 87 του IRPD ορίζει ότι εάν εντοπισθεί το πρόσωπο για το οποίο έχει εκδοθεί η ερυθρά αγγελία, οι αρχές της χώρας στην οποία αυτό εντοπίστηκε οφείλουν να ενημερώσουν πάραυτα τις αρχές που υπέβαλαν το σχετικό αίτημα και την Interpol για τον εντοπισμό του και «λαμβάνουν κάθε άλλο επιτρεπόμενο από την εθνική νομοθεσία και τις εφαρμοστέες διεθνείς συνθήκες μέτρο, όπως είναι η προσωρινή κράτηση του [καταζητούμενου] προσώπου ή η παρακολούθηση ή ο περιορισμός των μετακινήσεών του».

27. Συνεπώς, η έκδοση ερυθράς αγγελίας από την Interpol αποτελεί επομένως απλώς μια αίτηση παροχής συνδρομής ενός μέλους της Interpol προς τα υπόλοιπα μέλη, προκειμένου να εντοπιστεί και, ει δυνατόν, να περιοριστούν οι μετακινήσεις του καταζητούμενου προσώπου. Η ερυθρά αγγελία δεν συνιστά ούτε ενεργοποιεί αυτομάτως τη διαδικασία αιτήσεως εκδόσεως, η οποία, ανάλογα με την περίπτωση, πρέπει να διατυπώνεται ξεχωριστά. Εντούτοις, είναι σαφές ότι οι ερυθρές αγγελίες εκδίδονται προκειμένου να καταστεί εφικτή η έκδοση ή παρόμοια διαδικασία.

28. Κατόπιν της ως άνω διευκρίνισης, και πριν από την εξέταση των ουσιαστικών ζητημάτων που τίθενται με την υπό κρίση υπόθεση, επιβάλλεται να εξεταστούν διάφορα δικονομικά ζητήματα.

A. Παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως και η ανάγκη απαντήσεως που εξακολουθεί να υπάρχει

29. Κατ' αρχάς, η ΒΚΑ και η Βελγική, η Τσεχική, η Γερμανική, η Ελληνική, η Ολλανδική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου εξέφρασαν αμφιβολίες ως προς το *ab initio* παραδεκτό της προδικαστικής παραπομπής. Τα επιχειρήματα που προβάλουν συναφώς κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες και συνίστανται, ουσιαστικά, στο ότι: i) η διάταξη περί παραπομπής δεν περιέχει επαρκή λεπτομερή στοιχεία ως προς τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά, ii) η επίμαχη στην κύρια δίκη κατάσταση περιορίζεται στην επικράτεια της Γερμανίας και δεν έχει, στην πράξη, κανένα διασυνοριακό στοιχείο, iii) η προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου είναι απαράδεκτη και/ή, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμη, και iv) η προσφυγή αυτή ασκείται καταχρηστικώς, καθόσον θέτει υπό αμφισβήτηση την αρμοδιότητα κρατών μελών πέραν της Γερμανίας να εφαρμόσουν την ερυθρά αγγελία.

30. Δεν έχω πειστεί από τις ανωτέρω αντιρρήσεις.

31. Πρώτον, είναι γεγονός ότι η διάταξη περί παραπομπής είναι ιδιαίτερα συνοπτική. Ωστόσο, η διάταξη αυτή, όπως συμπληρώθηκε με τις παρατηρήσεις των μετεχόντων στη διαδικασία, επιτρέπει στο Δικαστήριο να αντιληφθεί ποια ακριβώς είναι τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν από το αιτούν δικαστήριο και για ποιους λόγους. Συνεπώς, το Δικαστήριο έχει στη διάθεσή του όλα τα απαραίτητα πραγματικά και νομικά στοιχεία προκειμένου να παράσχει μια χρήσιμη απάντηση.

32. Δεύτερον, η επίμαχη στην κύρια δίκη κατάσταση επ' ουδενί μπορεί να χαρακτηριστεί ως αμιγώς εσωτερική της Γερμανίας. Αφενός, μολονότι η διαφορά αφορά πράγματι πρόσωπο το οποίο έχει τη γερμανική ιθαγένεια και διαμένει στη Γερμανία, το οποίο βάλλει κατά της συμπεριφοράς των γερμανικών αρχών, ο λόγος στον οποίο στηρίζεται αυτή η μομφή είναι ο προβαλλόμενος περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας του σε ολόκληρη την Ένωση, η οποία κατοχυρώνεται από το άρθρο 21 ΣΛΕΕ. Το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένως ότι οι διατάξεις που χορηγούν τα δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 21 ΣΛΕΕ, πρέπει να τυγχάνουν ευρείας ερμηνείας⁵. Το γεγονός ότι πολίτης της Ένωσης ενδέχεται να μην έχει (ακόμη) ασκήσει τα δικαιώματά του δεν σημαίνει ότι η κατάσταση είναι αμιγώς εσωτερική⁶. Κατά την άποψή μου, επίκληση του άρθρου 21 ΣΛΕΕ μπορεί να γίνει και από ιδιώτες οι οποίοι επιδιώκουν πραγματικά να ασκήσουν αυτήν την ελευθερία⁷. Το ίδιο, ασφαλώς, ισχύει για τον προσφεύγοντα: οι ενέργειές του πριν και κατά τη διάρκεια της κύριας δίκης –ιδίως η επικοινωνία με την ΒΚΑ και τις δημόσιες αρχές αρκετών άλλων κρατών μελών– καταδεικνύουν με σαφήνεια ότι η πρόθεσή του να ασκήσει τη συγκεκριμένη ελευθερία είναι ούτε αμιγώς υποθετική ούτε προβάλλεται προσχηματικά⁸.

33. Αφετέρου, η δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας 2016/680 δεν περιορίζεται μόνο σε καταστάσεις με διασυνοριακό χαρακτήρα. Για την ακρίβεια, το ίδιο ισχύει επίσης για το άρθρο 50 του Χάρτη όσο και για το άρθρο 54 ΣΕΣΣ: αμφότερες οι διατάξεις αυτές μπορούν σαφώς να εφαρμοστούν ακόμη και σε υποθέσεις στις οποίες ο υπήκοος κράτους μέλους στρέφεται κατά των αρχών του δικού του κράτους μέλους.

34. Τρίτον, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να εξετάσει το παραδεκτό, πολλώ δε μάλλον το νόμο και ουσία βάσιμο, της προσφυγής της κύριας δίκης. Κατά πάγια νομολογία, τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα που υποβάλλονται από εθνικό δικαστήριο, εντός του πραγματικού και νομικού πλαισίου το οποίο το δικαστήριο αυτό προσδιορίζει με δική του ευθύνη, και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή⁹. Αυτό το τεκμήριο λυσιτέλειας δεν μπορεί να ανατραπεί εκ του λόγου και μόνον ότι ένας εκ των διαδίκων της κύριας δίκης αμφισβητεί ορισμένα πραγματικά περιστατικά, τα οποία είναι κρίσιμα για τον προσδιορισμό του αντικειμένου της διαφοράς, αλλά ως προς τα οποία δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να ελέγξει κατά πόσον είναι ακριβή¹⁰. Ομοίως, το τεκμήριο αυτό δεν ανατρέπεται από την πιθανότητα να απορριφθεί εν τέλει το ένδικο βοήθημα του προσφεύγοντα στο πλαίσιο της κύριας δίκης ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, ιδίως αν το Δικαστήριο υιοθετήσει μια ορισμένη ερμηνεία του επίμαχου δικαίου της Ένωσης. Πράγματι, η απόρριψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως ως απαράδεκτης λόγω μιας ενδεχόμενης αρνητικής απαντήσεως επί της ουσίας της υποθέσεως θα αποτελούσε σχήμα πρωθύστερο.

35. Τέλος, επισημαίνω ότι η κύρια δίκη στρέφεται κατά των γερμανικών αρχών –οι οποίες παρίστανται υπό την ιδιότητα του καθού ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου– και ότι οποιαδήποτε απόφαση αυτού του δικαστηρίου στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας παράγει,

⁵ Πρβλ. απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen (C-200/02, EU:C:2004:639, σκέψη 31).

⁶ Προσφάτως, με περαιτέρω παραπομπές, βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Hogan στην υπόθεση Generalstaatsanwaltschaft Berlin (C-398/19, EU:C:2020:748, σημεία 73 έως 76).

⁷ Πρβλ. απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1991, Antonissen (C-292/89, EU:C:1991:80, σκέψεις 8 έως 14), και διάταξη της 6ης Σεπτεμβρίου 2017, Peter Schotthöfer & Florian Steiner (C-473/15, EU:C:2017:633, σκέψεις 19 έως 21).

⁸ Σε αντίθεση, για παράδειγμα, με την απόφαση της 29ης Μαΐου 1997, Kremzow (C-299/95, EU:C:1997:254, σκέψη 16 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

⁹ Πρβλ. απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Miasto Łowicz και Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę (Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών) (C-558/18 και C-563/18, EU:C:2020:234, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

¹⁰ Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2019, État belge (C-35/19, EU:C:2019:894, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

ασφαλώς, έννομα αποτελέσματα μόνον έναντι αυτών των αρχών. Το γεγονός ότι, προκειμένου να συνδράμει το αιτούν δικαστήριο, το Δικαστήριο θα χρειαστεί επίσης να αποσαφηνίσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις επίμαχες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και για κράτη μέλη πέραν της Γερμανίας, ουδόλως δύναται να θέσει υπό αμφισβήτηση το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Είναι γεγονός ότι το Δικαστήριο έχει αρνηθεί να αποφανθεί επί προσχηματικών υποθέσεων, οι οποίες είχαν κινηθεί απλώς και μόνο προκειμένου να κρίνει το Δικαστήριο επί ενωσιακών υποχρεώσεων κρατών μελών πέραν του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου¹¹. Ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν υπάρχει καμία πληροφορία η οποία να συνηγορεί υπέρ του γεγονότος ότι η διαφορά ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου έχει κατασκευαστεί τεχνηέντως προκειμένου να αχθεί το Δικαστήριο να λάβει θέση επί ορισμένων ερμηνευτικών ζητημάτων τα οποία, στην πραγματικότητα, δεν εξυπηρετούν οποιονδήποτε αντικειμενικό σκοπό σύμφυτο προς την επίλυση της οικείας διαφοράς. Επιπλέον, το γεγονός ότι η απάντηση που θα δοθεί από το Δικαστήριο σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ενός κράτους μέλους θα έχει (οριζόντιες) συνέπειες για τα υπόλοιπα κράτη μέλη, είναι απλώς εγγενές σε ζητήματα που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία μεταξύ των κρατών μελών και στα μεταξύ τους υφιστάμενα στοιχεία αμοιβαίας αναγνωρίσεως.

36. Δεύτερον, η ΒΚΑ και η Βελγική, η Τσεχική, η Γερμανική, η Ισπανική, η Φινλανδική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζουν επίσης ότι τα προδικαστικά ερωτήματα έχουν καταστεί, πλέον, υποθετικά. Διατείνονται ότι, στον βαθμό που η επίμαχη στην κύρια δίκη ερυθρά αγγελία αποσύρθηκε από την Interpol τον Σεπτέμβριο του 2019, παρέλκει πλέον η απάντηση επί των προδικαστικών ερωτημάτων προκειμένου το αιτούν δικαστήριο να αποφανθεί επί της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί.

37. Εντούτοις, όπως αναφέρθηκε στο σημείο 23 των παρούσων προτάσεων, ερωτηθέν από το Δικαστήριο επί του συγκεκριμένου αυτού ζητήματος, το αιτούν δικαστήριο διευκρίνισε ότι, κατά το εθνικό δίκαιο, ο προσφεύγων μπορεί να μεταβάλει το αντικείμενο του ενδίκου βοηθήματός του και ότι, για την ακρίβεια, αυτό ακριβώς το δικαίωμά του άσκησε. Συνεπώς, μέχρι και σήμερα, η προσφυγή που ασκήθηκε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου (εξακολουθεί να) εκκρεμεί και, κατά το τελευταίο, η έκβασή της (εξακολουθεί να) εξαρτάται από την ερμηνεία των διατάξεων της Ένωσης που αποτελούν το αντικείμενο των προδικαστικών ερωτημάτων.

38. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, χωρίς αυτές οι διαπιστώσεις να αμφισβητηθούν από την ΒΚΑ ή οποιονδήποτε άλλον μετέχοντα στη διαδικασία που υπέβαλε παρατηρήσεις, ότι η επίμαχη ερυθρά αγγελία μπορεί, ανά πάσα στιγμή, να καταχωριστεί εκ νέου στο σύστημα της Interpol κατόπιν διαφορετικού αιτήματος από τις αρμόδιες αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών.

39. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, και λαμβανομένου υπόψη του τεκμηρίου λυσιτέλειας που απολαύουν οι αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων, φρονώ ότι η υπό κρίση προδικαστική παραπομπή δεν έχει καταστεί άνευ αντικειμένου, παρά την απόσυρση της ερυθράς αγγελίας.

B. Επί της ουσίας

40. Οι παρούσες προτάσεις είναι διαρθρωμένες ως εξής. Αρχικώς, θα εξετάσω το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία αφορούν όλα τη δυνατότητα εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem* στην υπό κρίση υπόθεση και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, τις συνέπειες που απορρέουν από την αρχή αυτή για τα λοιπά κράτη μέλη όσον αφορά τη δυνατότητά τους να εφαρμόσουν την εκδοθείσα από την Interpol ερυθρά αγγελία (υπό 1).

¹¹ Βλ. αποφάσεις της 11ης Μαρτίου 1980, Foglia (104/79, EU:C:1980:73), και της 16ης Δεκεμβρίου 1981, Foglia (244/80, EU:C:1981:302).

Ακολούθως, θα εξετάσω το τέταρτο, το πέμπτο και το έκτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία αφορούν τις συνέπειες που απορρέουν από τη δυνατότητα εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem* όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του καταζητούμενου προσώπου που περιέχονται στην ερυθρά αγγελία. Εντούτοις, θα εξετάσω μόνο τα ζητήματα που εγείρονται με το τέταρτο και το έκτο ερώτημα (υπό 2), καθόσον θεωρώ ότι το πέμπτο ερώτημα είναι απαράδεκτο (υπό 3).

1. Πρώτο, δεύτερο και τρίτο προδικαστικό ερώτημα

41. Με το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα, τα οποία είναι σκόπιμο να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, ουσιαστικά, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 54 ΣΕΣΣ, σε συνδυασμό με το άρθρο 50 του Χάρτη και το άρθρο 21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν ερυθρά αγγελία που εκδόθηκε από την Interpol κατόπιν αιτήσεως τρίτης χώρας, περιορίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ελεύθερη κυκλοφορία ενός πολίτη της Ένωσης, όταν άλλο κράτος μέλος έχει γνωστοποιήσει στην Interpol (και, συνεπώς, και στα λοιπά μέλη της Interpol) ότι η εν λόγω ερυθρά αγγελία αφορά πραγματικά περιστατικά στα οποία ενδέχεται να έχει εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem*.

42. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα, πρέπει, κατ' αρχάς, να εξεταστεί κατά πόσον ένα μέτρο όπως αυτό που έλαβε η εισαγγελία του Μονάχου το 2009 εις βάρος του προσφεύγοντος και με τη σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου δικαστηρίου δύναται, *per se*, να ενεργοποιήσει την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* (υπό α'). Ακολούθως, εφόσον γίνει δεκτό ότι η ενεργοποίηση της αρχής *ne bis in idem* ήταν όντως έγκυρη, θα εξετάσω αν η αρχή αυτή μπορεί να αποτελέσει φραγμό για την έκδοση σε τρίτο κράτος, απαγορεύοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, τη λήψη περιοριστικών μέτρων προς τούτο (υπό β'). Τέλος, θα εστιάσω στην πραγματική περίπτωση της υπό κρίση υποθέσεως στην οποία, κατά τα φαινόμενα, δεν έχει ακόμη αποδειχθεί η εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* σε συγκεκριμένη κατάσταση (υπό γ' και δ').

α) Η δυνατότητα εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem* στις περιπτώσεις πάυσεως της ποινικής διαδικασίας χωρίς απόφαση δικαστηρίου

43. Κατ' αρχάς, επιβάλλεται να αποσαφηνισθεί αν μέτρο όπως αυτό που ελήφθη από την εισαγγελική αρχή εις βάρος του προσφεύγοντος το 2009 μπορεί έστω και να θέσει σε λειτουργία την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem*. Η δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 54 ΣΕΣΣ εξαρτάται από την ύπαρξη προσώπου το οποίο «[δικάστηκε] αμετάκλητα από ένα συμβαλλόμενο μέρος», πράγμα το οποίο, ακολούθως, απαγορεύει την άσκηση δίωξης για τα ίδια πραγματικά περιστατικά στα λοιπά κράτη μέλη.

44. Κατά την άποψή μου, η απόφαση με την οποία η εισαγγελική αρχή παύει αμετάκλητα την ποινική διαδικασία με τη σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου δικαστηρίου και, κατόπιν της εκπληρώσεως από τον κατηγορούμενο συγκεκριμένων υποχρεώσεων, απαγορεύει την άσκηση οποιασδήποτε περαιτέρω ποινικής δίωξης δυνάμει του εθνικού δικαίου, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 54 ΣΕΣΣ. Πράγματι, επί του συγκεκριμένου ζητήματος υπάρχει ήδη πάγια νομολογία.

45. Στην απόφαση *Gözütok και Brügge*, το Δικαστήριο εξέτασε για πρώτη φορά το ζήτημα και έκρινε ότι η αρχή *ne bis in idem* που κατοχυρώνεται στο άρθρο 54 ΣΕΣΣ «έχει επίσης εφαρμογή στις διαδικασίες με τις οποίες εξαλείφεται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης, όπως είναι οι επίμαχες στις κύριες δίκες διαδικασίες, και κατά τις οποίες ο εισαγγελέας κράτους μέλους

αποφασίζει, χωρίς την παρέμβαση δικαστηρίου, να παύσει την ποινική δίωξη που έχει ασκηθεί στο κράτος αυτό, αφού προηγουμένως ο κατηγορούμενος έχει εκπληρώσει ορισμένες υποχρεώσεις, μεταξύ των οποίων καταλέγεται π.χ. η καταβολή ορισμένου χρηματικού ποσού που έχει καθορίσει ο εισαγγελέας»¹².

46. Οι ως άνω διαπιστώσεις επιβεβαιώθηκαν και αποσαφηνίσθηκαν με τη νομολογία που ακολούθησε σε σχέση με το άρθρο 54 ΣΕΣΣ. Στην απόφαση M, το Δικαστήριο τόνισε ότι προκειμένου να τύχει εφαρμογής η αρχή *ne bis in idem* επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να έχει *εξαλειφθεί αμετάκλητα* η δυνατότητα ασκήσεως ποινικής δίωξης¹³. Στην απόφαση Srpasic, το Δικαστήριο υπογράμμισε τη σημασία που έχει η πλήρωση της «προϋπόθεσης εκτελέσεως της ποινής» –κατά την οποία, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή «έχει ήδη εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί»– προκειμένου να αποφευχθεί η ατιμωρησία προσώπων τα οποία έχουν καταδικαστεί εντός κρατών μελών της Ένωσης με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου¹⁴.

47. Αντιθέτως, στην απόφαση Miraglia, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 54 ΣΕΣΣ δεν έχει εφαρμογή σε απόφαση των δικαστικών αρχών κράτους μέλους με την οποία η υπόθεση κηρύσσεται περατωθείσα κατόπιν της αποφάσεως του εισαγγελέα να μη συνεχίσει την ποινική δίωξη για τον λόγο και μόνον ότι έχει ασκηθεί ποινική δίωξη σε άλλο κράτος μέλος κατά του ίδιου κατηγορουμένου για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, *χωρίς μάλιστα να πραγματοποιείται καμία αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών*¹⁵. Ομοίως, στην απόφαση Turanský, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 54 ΣΕΣΣ δεν εφαρμόζεται σε απόφαση της *αστυνομικής αρχής*, μετά από εξέταση επί της ουσίας της υπόθεσης που της έχει ανατεθεί, που διατάσσει, σε στάδιο προγενέστερο της απαγγελίας κατηγορίας εις βάρος προσώπου για το οποίο υπάρχει η υποψία ότι έχει διαπράξει έγκλημα, την παύση της ποινικής δίωξης, όταν η απόφαση για παύση της δίωξης δεν εξαλείφει οριστικά, κατά την εθνική νομοθεσία του κράτους αυτού, την ποινική αξίωση της πολιτείας και *δεν συνιστά συνεπώς εμπόδιο για την άσκηση*, στο κράτος αυτό, *νέας ποινικής δίωξης* για τις ίδιες πράξεις¹⁶.

48. Με την απόφαση Kossowski, το Δικαστήριο κατέστησε σαφές ότι απόφαση του εισαγγελέα με την οποία περατώνεται η ανακριτική διαδικασία εις βάρος προσώπου, με δυνατότητα επαναλήψεως ή ακυρώσεως της διαδικασίας αυτής και χωρίς την επιβολή κυρώσεων, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αμετάκλητη απόφαση όταν από την αιτιολογία της αποφάσεως αυτής προκύπτει ότι η εν λόγω διαδικασία περατώθηκε *χωρίς να διεξαχθεί διεξοδική έρευνα*¹⁷.

49. Εν ολίγοις, υπάρχουν, αφενός, αμετάκλητες αποφάσεις επί ενός ποινικού αδικήματος (η παρουσία ή η απουσία των συστατικών του στοιχείων ή άλλες ειδικές αποφάσεις που δεν περιέχουν μεν αντίστοιχη διαπίστωση, αλλά ισοδυναμούν με την κατ' ουσίαν περάτωση της υποθέσεως) οι οποίες, κατά την εθνική νομοθεσία, απαγορεύουν οποιαδήποτε συνακόλουθη άσκηση ποινικής δίωξης για τα ίδια πραγματικά περιστατικά στο ίδιο κράτος μέλος και, συνεπώς, και στα λοιπά κράτη μέλη. Από την άλλη μεριά, υπάρχουν και άλλοι τρόποι παύσεως της ποινικής διαδικασίας ή μη κινήσεώς της, τους οποίους, κατά κανόνα, χρησιμοποιούν οι αστυνομικές αρχές σε εθνικό επίπεδο, οι οποίοι δεν θέτουν σε εφαρμογή αντίστοιχες συνέπειες. Αυτή η διαχωριστική γραμμή είναι μεν αρκετά απλή, πλην όμως είναι δυσχερές να καθοριστεί λόγω των διαφόρων κανόνων και διαδικασιών στα κράτη μέλη: για την έγκυρη ενεργοποίηση της

¹² Απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 2003 (C-187/01 και C-385/01, EU:C:2003:87, σκέψη 48).

¹³ Απόφαση της 5ης Ιουνίου 2014 (C-398/12, EU:C:2014:1057, σκέψη 31).

¹⁴ Απόφαση της 27ης Μαΐου 2014 (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, σκέψεις 63 και 64).

¹⁵ Απόφαση της 10ης Μαρτίου 2005 (C-469/03, EU:C:2005:156, σκέψεις 34 και 35).

¹⁶ Απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2008 (C-491/07, EU:C:2008:768, σκέψεις 40 και 45).

¹⁷ Απόφαση της 29ης Ιουνίου 2016 (C-486/14, EU:C:2016:483, σκέψη 54).

αρχής *ne bis in idem* πρέπει να υπάρχει η αμετάκλητη δήλωση κράτους μέλους η οποία ορίζει κατά τρόπο αυθεντικό την έκταση του *idem* το οποίο, ακολούθως, απαγορεύεται να διωχθεί *bis*. Στην περίπτωση που, μεταφορικά μιλώντας, το πεδίο αυτός έχει αφεθεί ελεύθερο, τίποτα δεν εμποδίζει τα λοιπά κράτη μέλη από το να διενεργήσουν τα ίδια έρευνες και να ασκήσουν ποινικές διώξεις.

50. Κατά συνέπεια, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου είναι, πράγματι, καταφατική: εκτιμώμενη *in abstracto*, απόφαση του εισαγγελέα, ο οποίος έχοντας εξετάσει επί της ουσίας την υπόθεση και με τη σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου δικαστηρίου παύει αμετακλήτως την ποινική δίωξη υπό τον όρο εκπλήρωσης ορισμένων υποχρεώσεων εκ μέρους του κατηγορουμένου, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 54 ΣΕΣΣ.

51. Ωστόσο, το γεγονός ότι αυτού του είδους οι εθνικές αποφάσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 54 ΣΕΣΣ και ισοδυναμούν, ενδεχομένως, *με αμετάκλητη καταδίκη από ένα συμβαλλόμενο μέρος*, απέχει αρκετά από τις πιθανές συνέπειες για τις οποίες ερωτά το αιτούν δικαστήριο στο δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα. Ειδικότερα, αυτό που φαίνεται να απουσιάζει είναι το επόμενο αναγκαίο λογικό βήμα για όλα τα ζητήματα που ανακύπτουν από το άρθρο 21 ΣΛΕΕ: η οριστική και αυθεντική διαπίστωση της αρμόδιας αρχής κράτους μέλους που επιβεβαιώνει την ταυτότητα των επίμαχων πραγματικών περιστατικών (ήτοι το *idem*), η οποία, με τη σειρά της, ενεργοποιεί το *ne bis* όσον αφορά τα ίδια πραγματικά περιστατικά σε ολόκληρη την Ένωση, γεγονός το οποίο θα μπορούσε δυνητικά να έχει ορισμένες επιπτώσεις και στις αιτήσεις εκδόσεως από τρίτα κράτη.

52. Παρά ταύτα, λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων που κατέθεσαν οι μετέχοντες στη διαδικασία και της συζητήσεως που έλαβε χώρα κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία επί τη βάση αυτών των παρατηρήσεων, θα δεχθώ, προς το παρόν, τις πραγματικές και νομικές παραδοχές που περιέχονται στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της απαντήσεως στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα, απαγορεύει το άρθρο 21 παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, πέραν της απαγορεύσεως ασκήσεως οποιασδήποτε μεταγενέστερης διώξεως στα λοιπά κράτη μέλη, και την προσωρινή κράτηση στα λοιπά κράτη μέλη με σκοπό την πιθανή μελλοντική έκδοση σε τρίτο κράτος, στην περίπτωση που στην υπό κρίση υπόθεση έχει εφαρμογή το άρθρο 54 ΣΕΣΣ;

53. Κατά την άποψή μου, την απαγορεύει.

β) Η αρχή *ne bis in idem* ως φραγμός στην έκδοση (ή στη σύλληψη με σκοπό την έκδοση)

54. Μεταξύ της αρχής *ne bis in idem* και του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων που κατοχυρώνεται στο άρθρο 21 ΣΛΕΕ υπάρχει προφανής σύνδεση. Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι «σκοπός του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ είναι να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να ασκηθεί κατά προσώπου, *το οποίο κάνει χρήση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας*, ποινική δίωξη για τα ίδια περιστατικά στο έδαφος περισσότερων του ενός κρατών μελών [...]. Διασφαλίζει το ότι δεν θα διωχθούν εκ νέου πρόσωπα κατά των οποίων έχει ασκηθεί ποινική δίωξη και για τα οποία έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση. *Τα πρόσωπα αυτά πρέπει να μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα χωρίς να φοβούνται νέες ποινικές διώξεις για τα ίδια πραγματικά περιστατικά σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος*»¹⁸.

¹⁸ Βλ. απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 2006, Gasparini κ.λπ. (C-467/04, EU:C:2006:610, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Η υπογράμμιση δική μου.

55. Κατ' εμέ, η εφαρμογή αυτών των εκτιμήσεων σε πιθανές αιτήσεις εκδόσεως από τρίτες χώρες είναι απολύτως απλή. Η λογική πρέπει να είναι αυτή μιας «ασπίδας». Απόφαση με την οποία απαγορεύεται οποιαδήποτε περαιτέρω δίωξη για τα ίδια πραγματικά περιστατικά εντός ενός κράτους μέλους θα πρέπει να έχει τα ίδια αποτελέσματα οπουδήποτε εντός του ίδιου ενιαίου χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, όπως ακριβώς θα συνέβαινε εντός του πλαισίου μιας ενιαίας εσωτερικής έννομης τάξεως.

56. Επιπροσθέτως, εφόσον σε εθνικό επίπεδο υφίσταται αυτός ο χώρος, τούτο θα πρέπει να έχει συνέπειες και σε εξωτερικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να συλλαμβάνουν, να κρατούν προσωρινώς ή να προβαίνουν στη λήψη οποιωνδήποτε άλλων περιοριστικών της ελεύθερης κυκλοφορίας μέτρων εις βάρος προσώπων κατά των οποίων έχει εκδοθεί ερυθρά αγγελία από την Interpol, όταν έχει αποδειχθεί κατά τρόπο οριστικό ότι για το πρόσωπο αυτό έχει περατωθεί αμετάκλητα η ποινική διαδικασία για τα ίδια πραγματικά περιστατικά σε άλλο κράτος μέλος. Κάθε τέτοιο μέτρο αντιβαίνει στο άρθρο 54 ΣΕΣΣ, καθότι περιορίζει σημαντικά το δικαίωμα που απονέμει το άρθρο 21 ΣΛΕΕ. Ένας ενιαίος νομικός χώρος σημαίνει ενιαίος τόσο σε εσωτερικό όσο και σε εξωτερικό επίπεδο.

57. Ωστόσο, ορισμένες από τις κυβερνήσεις που κατέθεσαν παρατηρήσεις στην υπό κρίση διαδικασία δεν συμφωνούν με αυτό το συμπέρασμα, προβάλλοντας τρεις αιτιάσεις κατά αυτής της απόψεως. Πρώτον, υποστηρίζουν ότι το συγκεκριμένο συμπέρασμα βασίζεται σε μια υπερβολικά ευρεία ερμηνεία του άρθρου 54 ΣΕΣΣ. Κατά την άποψή τους, το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως είναι πολύ πιο στενό και καταλαμβάνει μόνο την άσκηση ποινικής διώξεως από τα ίδια τα κράτη μέλη, όχι όμως και τη σύλληψη με σκοπό την έκδοση που θα επιτρέψει την άσκηση ποινικής διώξεως σε τρίτο κράτος (υπό 1). Επιπλέον, υποστηρίζουν ότι η ερμηνεία αυτή συνεπάγεται εξωεδαφική εφαρμογή της Συμφωνίας του Σένγκεν (υπό 2), δημιουργώντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, τριβές στις απορρέουσες από το διεθνές δίκαιο υποχρεώσεις τόσο των κρατών μελών όσο και της Ένωσης, οι οποίες έχουν αναληφθεί δυνάμει διμερών συμφωνιών περί εκδόσεως, ιδίως δε εκείνων που έχουν συναφθεί με τις Ηνωμένες Πολιτείες (υπό 3).

58. Ακολούθως, θα εξετάσω διαδοχικά τα ως άνω επιχειρήματα.

1) Η έννοια της «δίωξεως»

59. Πρώτον, ορισμένες από τις κυβερνήσεις που κατέθεσαν παρατηρήσεις διατείνονται ότι, ενώ η αρχή *ne bis in idem* απαγορεύει τη «δίωξη» ενός προσώπου, δεν απαγορεύει την εις βάρος αυτού του προσώπου λήψη μέτρων όπως αυτά που μνημονεύονται στη διάταξη περί παραπομπής. Κατά την άποψή τους, τα μέτρα αυτά δεν πρέπει να θεωρείται ότι συνιστούν «δίωξη» αλλά «προληπτικά μέτρα» με σκοπό την παροχή συνδρομής σε άλλο κράτος μέλος όπου θα λάβει χώρα η δίωξη.

60. Η ως άνω ερμηνεία του άρθρου 54 ΣΕΣΣ είναι αρκετά τυπολατρική. Αδυνατώ να διακρίνω οποιοδήποτε γραμματικό, εννοιολογικό ή τελολογικό στοιχείο το οποίο να συνηγορεί υπέρ της απόψεως ότι η έννοια «δίωξη» καταλαμβάνει αποκλειστικά και μόνο την ποινική διαδικασία που λαμβάνει χώρα «από τη γέννηση έως το τέλος» της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος και πρέπει να διεξάγεται στο σύνολό της από αυτό το κράτος.

61. Το γράμμα του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ δεν απαιτεί η μεταγενέστερη ποινική δίωξη, η οποία απαγορεύεται, να πραγματοποιείται από άλλο συμβαλλόμενο μέρος. Εμποδίζει την άσκηση οποιασδήποτε ποινικής δίωξης σε άλλο συμβαλλόμενο μέρος, δεχόμενη έτσι, από γραμματικής απόψεως, την απαγόρευση κάθε εδαφικής συμμετοχής σε διωκτικές πράξεις που πραγματοποιούνται σε αυτό το κράτος μέλος για λογαριασμό άλλων κρατών.

62. Εξάλλου, ουδεμία αμφιβολία χωρεί ως προς το ότι μέτρα όπως η σύλληψη ή η προσωρινή κράτηση –πέραν του ότι πληρούν, εκ πρώτης όψεως, τα αποκαλούμενα «κριτήρια Engel»¹⁹ προκειμένου να χαρακτηριστούν ως μέτρα «ποινικής φύσεως»– καθιστούν δυνατή την άσκηση ποινικής δίωξης εις βάρος του καταζητούμενου προσώπου σε τρίτο κράτος. Με άλλα λόγια, τα μέτρα αυτά αποτελούν τη *συνέχεια* πράξεων, οι οποίες ενδέχεται να έχουν λάβει χώρα σε διαφορετικά κράτη, μέσω των οποίων κινείται εις βάρος του καταζητούμενου η ποινική διαδικασία σε σχέση με μια ποινική κατηγορία.

63. Κράτος μέλος της Ένωσης που εφαρμόζει την ερυθρά αγγελία ενεργεί ως *longa manus* του ασκούντος τη δίωξη κράτους. Ουσιαστικά, αυτό το κράτος μέλος ενεργεί εξ ονόματος και για λογαριασμό των διωκτικών αρχών άλλου κράτους, καθιστώντας, δυνητικώς, εφικτή την υπαγωγή του καταζητούμενου στις (διωκτικές) αρμοδιότητες ενός τρίτου κράτους. Το να υποστηριχθεί, υπ' αυτές τις περιστάσεις, η άποψη ότι η συγκεκριμένη ενέργεια δεν αποτελεί μέρος της (κατά κανόνα, ήδη εκκρεμούς) ποινικής δίωξης εκ μέρους τρίτης χώρας, ισοδυναμεί, αν μπορεί να μου επιτραπεί αυτή η ωμή αλλά παρ' όλα αυτά εύστοχη αναλογία σε επίπεδο ουσιαστικού ποινικού δικαίου, με το να θεωρείται ότι το να ακινητοποιείται διά της βίας και να παραδίδεται σε τρίτο πρόσωπο ένας άνθρωπος προκειμένου αυτός ο τρίτος να τον μαχαιρώσει δεν συνιστά (ούτε άμεση συνέργεια ούτε από κοινού τέλεση) ανθρωποκτονία(ς) αλλά απλώς ένα «προληπτικό μέτρο» με σκοπό την παροχή συνδρομής στον τρίτο που κρατάει το μαχαίρι.

64. Σε τελολογικό επίπεδο δε, στον βαθμό που το άρθρο 54 ΣΕΣΣ σκοπεί, μεταξύ άλλων, στην προστασία της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών της Ένωσης²⁰, οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία ουδόλως μπορεί να συνάδει ούτε με τον σκοπό αυτόν ούτε με το πλαίσιο των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο οποίο εντάσσεται η διάταξη αυτή, από κοινού με το άρθρο 50 του Χάρτη. Πρόσωπα τα οποία έχουν συλληφθεί ή έχουν τεθεί υπό προσωρινή κράτηση με σκοπό την έκδοσή τους, παρά το γεγονός ότι δικαιούνται να προστατευθούν δυνάμει της αρχής *ne bis in idem*, δεν διασφαλίζεται –για να δανειστώ την ορολογία που χρησιμοποιείται από το Δικαστήριο– ούτε ότι «δεν θα διωχθούν εκ νέου» ούτε ότι «μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα» εντός της Ένωσης.

65. Τούτο ενισχύεται έτι περαιτέρω από την ερμηνεία που έχει δώσει το Δικαστήριο στην εν λόγω αρχή, όπως αυτή αποτυπώνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη. Όσον αφορά τη διάταξη αυτή, το Δικαστήριο έχει κρίνει παγίως ότι «η αρχή *ne bis in idem* απαγορεύει τη σώρευση τόσο *διώξεων* όσο και *κυρώσεων ποινικού χαρακτήρα* κατά την έννοια του άρθρου αυτού για τα ίδια πραγματικά περιστατικά και κατά του ιδίου προσώπου»²¹. Συνεπώς, ακόμη και η απλή διενέργεια διαδικαστικών πράξεων που αφορούν την άσκηση ποινικής δίωξης εις βάρος ενός ιδιώτη απαγορεύεται επίσης βάσει του άρθρου 54 ΣΕΣΣ.

¹⁹ Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) της 8ης Ιουνίου 1976, Engel κ.λπ. κατά Κάτω Χωρών (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071 §§ 80 έως 82). Κατά πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ, τα «κριτήρια Engel» πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη διαπίστωση της υπάρξεως ή μη «κατηγορίας ποινικής φύσεως» κατά την έννοια του άρθρου 4 («Δικαίωμα κάθε προσώπου να μη δικάζεται ή τιμωρείται δύο φορές για το ίδιο αδίκημα») του πρόσθετου πρωτοκόλλου αριθ. 7 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 10ης Φεβρουαρίου 2009, Sergey Zolotoukhin κατά Ρωσίας (CE:ECHR:2009:0210JUD001493903 § 53), καθώς και της 15ης Νοεμβρίου 2016, Α και Β κατά Νορβηγίας (CE:ECHR:2016:1115JUD002413011 §§ 105 έως 107).

²⁰ Βλ. σημείο 54 των παρούσων προτάσεων.

²¹ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 20ής Μαρτίου 2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Η υπογράμμιση δική μου.

2) Η «εκτός Σένγκεν» εφαρμογή

66. Δεύτερον, ορισμένες κυβερνήσεις υποστηρίζουν ότι το άρθρο 54 ΣΕΣΣ εφαρμόζεται μόνο «εντός του χώρου Σένγκεν» και δεν διέπει περιπτώσεις στις οποίες το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει δικαστεί ή ενδέχεται να δικαστεί σε τρίτο κράτος. Με άλλα λόγια, το άρθρο 54 ΣΕΣΣ δεσμεύει τα συμβαλλόμενα μέρη μόνο στις μεταξύ τους σχέσεις, όχι όμως στις σχέσεις τους με τρίτα κράτη (οι οποίες διέπονται από το εθνικό και το διεθνές δίκαιο). Η άποψη αυτή ενισχύεται περαιτέρω από το γεγονός ότι η Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την έκδοση²² δεν προβλέπει απόλυτο λόγο απαραδέκτου για υποθέσεις στις οποίες έχει εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem*. Ελλείψει οποιασδήποτε ρητής σχετικής διατάξεως, το συγκεκριμένο ζήτημα εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, τα οποία, συνεπώς, είναι ελεύθερα να ρυθμίζουν τα σχετικά ζητήματα κατά το δοκούν, ιδίως μέσω διμερών συμφωνιών.

67. Δεν μπορώ παρά να συμφωνήσω με διάφορες επιμέρους παρατηρήσεις που περιέχονται στα ανωτέρω επιχειρήματα. Εντούτοις, ασφαλώς δεν συμμερίζομαι ούτε τον συνδυασμό τους ούτε το συμπέρασμα το οποίο συνάγεται βάσει αυτών.

68. Κατ' αρχάς, είναι, πράγματι, αληθές ότι η Συμφωνία του Σένγκεν δεν εφαρμόζεται σε τρίτες χώρες. Εφαρμόζεται όμως ασφαλώς στις ενέργειες στις οποίες προβαίνουν τα συμβαλλόμενα μέρη της στην επικράτειά τους για λογαριασμό τρίτων κρατών. Κατά τα λοιπά, το επιχείρημα αυτό αλληλεπικαλύπτεται σε μεγάλο βαθμό με αυτό που αναφέρθηκε στο προηγούμενο τμήμα των παρουσών προτάσεων: το γεγονός της απαγορεύσεως ασκήσεως δεύτερης ποινικής δίωξεως σε άλλο κράτος μέλος είναι ευρύτερο από αυτό της απαγορεύσεως ασκήσεως ποινικής δίωξεως σε και από αυτό το κράτος μέλος. Τούτο καταλαμβάνει, τόσο σε γραμματικό όσο και σε συστημικό αλλά και λογικό επίπεδο, τη δυνατότητα διενέργειας διωκτικών πράξεων από τρίτους στο έδαφος ενός συμβαλλόμενου μέρους.

69. Το ανωτέρω συμπέρασμα επιβεβαιώνεται επίσης από την ερμηνεία του άρθρου 54 ΣΕΣΣ υπό το πρίσμα του Χάρτη. Το άρθρο 50 του Χάρτη ανάγει την αρχή *ne bis in idem* σε θεμελιώδες δικαίωμα, ορίζοντας ότι «*[κ]ανείς* δεν διώκεται ούτε τιμωρείται ποινικά για αδίκημα για το οποίο έχει ήδη αθωωθεί ή καταδικαστεί εντός της Ένωσης με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου σύμφωνα με τον νόμο»²³. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι ο όρος «*κανείς*» πρέπει να σημαίνει «*κανείς*», χωρίς κανέναν απολύτως εδαφικό περιορισμό, και όχι «*κανείς εκτός από πρόσωπα εις βάρος των οποίων ασκείται ποινική δίωξη εκτός του εδάφους της Ένωσης*».

70. Σε τελική ανάλυση, η ερμηνεία του άρθρου 50 του Χάρτη θα ήταν κάπως παράλογη αν γινόταν δεκτό ότι η σημασία και η έκταση του θεμελιώδους αυτού δικαιώματος παύει, για τις αρχές των κρατών μελών, στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης. Κάτι τέτοιο, όχι μόνο θα συνεπάγονταν κινδύνους για την αποτελεσματική προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθόσον επιτρέπει την καταστρατήγησή τους, αλλά δεν θα έβγαζε και νόημα σε σχέση με την εθνική κυριαρχία των κρατών μελών και το *ius puniendi* αυτών (την εξουσία επιβολής ποινών): αφ' ης στιγμής η αρχή *ne bis in idem* είναι αρκετή ώστε να αποτρέψει τα κράτη μέλη από την ευθεία άσκηση των ποινικών τους αρμοδιοτήτων (ήτοι, από το να ασκήσουν τα ίδια ποινική δίωξη εις βάρος ενός προσώπου), πώς είναι δυνατόν να μην επαρκεί να εμποδίσει τα ίδια αυτά

²² Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την έκδοση, της 25ης Ιουνίου 2003 (ΕΕ 2003, L 181, σ. 27, στο εξής: συμφωνία ΕΕ-Ηνωμένων Πολιτειών). Η συμφωνία αυτή δεν έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση.

²³ Η υπογράμμιση δική μου.

κράτη μέλη από το να ενεργήσουν για λογαριασμό της ποινικής αρμοδιότητας ενός τρίτου κράτους; Για ποιον λόγο να πρέπει να προστατευθεί το *ius puniendi* τρίτων κρατών περισσότερο από αυτό των ίδιων των κρατών μελών;

71. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι στις αποφάσεις *Petruhhin*²⁴ και *Pisciotti*²⁵, το Δικαστήριο έκρινε ότι η κατάσταση στην οποία τελεί πολίτης της Ένωσης για τον οποίον έχει υποβληθεί αίτηση εκδόσεως από τρίτο κράτος και ο οποίος ασκεί το δικαίωμά του να κυκλοφορεί ελεύθερα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 21 ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, του δικαίου της Ένωσης για τους σκοπούς του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη. Η ίδια λογική πρέπει να ισχύει όσον αφορά πολίτη της Ένωσης ο οποίος *επιδιώκει* κατά τρόπο πραγματικό να ασκήσει αυτή του την ελευθερία²⁶. Συνεπώς, εφόσον ο φραγμός που τίθεται στην ελεύθερη κυκλοφορία του προσφεύγοντος θέτει την περίπτωση του εντός του πεδίου εφαρμογής του Χάρτη, το δικαίωμα που κατοχυρώνεται από το άρθρο 50 του εν λόγω Χάρτη θα πρέπει επίσης να είναι εφαρμοστέο στην περίπτωση του.

72. Συγκεκριμένα, η κατάσταση στην οποία τελεί ο προσφεύγων, ο οποίος δεν μπορεί να μετακινηθεί από τη Γερμανία σε άλλα κράτη μέλη της Ένωσης λόγω του κινδύνου να συλληφθεί και, πιθανώς, να εκδοθεί ακολούθως σε τρίτη χώρα, είναι παρόμοια με αυτήν που ήδη εξετάστηκε από το Δικαστήριο στο πλαίσιο της υποθέσεως *Schotthöfer*²⁷. Στην υπόθεση εκείνη, απαγορεύτηκε η έκδοση σε τρίτο κράτος (ήτοι, στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα), καθόσον το ενδιαφερόμενο πρόσωπο αντιμετώπιζε το ενδεχόμενο θανατικής ποινής. Στην υπό κρίση υπόθεση, η σύλληψη ή κάποιο παρεμφερές μέτρο, με σκοπό τη συνακόλουθη έκδοση σε τρίτο κράτος (ήτοι, τις Ηνωμένες Πολιτείες), θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι πρέπει να απαγορευθεί λόγω της αρχής *ne bis in idem*.

73. Τέλος, θα προσέθετα απλώς ότι το άρθρο 50 δεν αποτελεί τη μοναδική διάταξη του Χάρτη που είναι κρίσιμη σε υποθέσεις όπως η επίμαχη. Ειδικότερα, τυχόν συσταλτική ερμηνεία του άρθρου 54 ΣΕΣΣ μπορεί επίσης να δημιουργήσει ζητήματα, μεταξύ άλλων, σε σχέση με το άρθρο 6 (ελευθερία και ασφάλεια) και το άρθρο 45 (ελευθερία κυκλοφορίας) του Χάρτη. Οι διατάξεις αυτές, καίτοι δεν μνημονεύονται από το αιτούν δικαστήριο, είναι προφανώς εξίσου λυσιτελείς στην υπό κρίση υπόθεση. Κατά την άποψή μου, δεν είναι καθόλου προφανές ότι η επέμβαση στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται με τις εν λόγω διατάξεις, η οποία προκαλείται από τα περιοριστικά μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή μιας ερυθράς αγγελίας, μπορεί να θεωρηθεί ότι ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, όταν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει, για παράδειγμα, ήδη αθωωθεί για συγκεκριμένες ποινικές κατηγορίες ή έχει εκτίσει πλήρως την επιβληθείσα εις βάρος του ποινή.

3) *Οι απορρέουσες από το διεθνές δίκαιο διμερείς υποχρεώσεις της Ένωσης και των κρατών μελών*

74. Τρίτον, αναγνωρίζω ότι το προβαλλόμενο από ορισμένους παρεμβαίνοντες επιχειρήμα το οποίο στηρίζεται στο γεγονός ότι η αρχή *ne bis in idem* δεν συνιστά απόλυτο λόγο απαραδέκτου κατά τη συμφωνία ΕΕ–ΗΠΑ, είναι, εκ πρώτης τουλάχιστον όψεως, βάσιμο. Ευλόγως υποστηρίζεται ότι, αν ο νομοθέτης της Ένωσης είχε την πρόθεση να προσδώσει στην αρχή *ne bis in idem* περιεχόμενο «εκτός του χώρου Σένγκεν», θα έπρεπε, πιθανώς, να είχε συμπεριλάβει στη συμφωνία έναν *ad hoc* λόγο απαραδέκτου.

²⁴ Απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630).

²⁵ Απόφαση της 10ης Απριλίου 2018, *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222).

²⁶ Βλ. σημείο 32 των παρουσών προτάσεων.

²⁷ Βλ. διάταξη της 6ης Σεπτεμβρίου 2017, *Peter Schotthöfer & Florian Steiner* (C-473/15, EU:C:2017:633).

75. Ωστόσο, κατόπιν προσεκτικότερης εξετάσεως, το επιχείρημα αυτό επ' ουδενί μπορεί να χαρακτηριστεί ως καθοριστικής σημασίας. Κατ' αρχάς, παρέλκει να τονιστεί ότι ενδέχεται να υπάρχουν διάφοροι λόγοι στους οποίους οφείλεται η απουσία ειδικής διατάξεως επί του συγκεκριμένου ζητήματος, συμπεριλαμβανομένης της απροθυμίας των αμερικανικών αρχών να αποδεχθούν μια τέτοια διάταξη²⁸. Επιπλέον, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στο άρθρο 17, παράγραφος 2, της συμφωνίας ΕΕ–ΗΠΑ, κατά το οποίο «[ό]ταν οι συνταγματικές αρχές ή αμετάκλητες δεσμευτικές δικαστικές αποφάσεις του προς ό η αίτηση κράτους ενδέχεται να θέτουν εμπόδιο στην εκπλήρωση της υποχρέωσής του έκδοσης και η επίλυση του θέματος δεν προβλέπεται στην παρούσα συμφωνία ή την εφαρμοστέα διμερή συνθήκη, πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις μεταξύ του αιτούντος και του προς ό η αίτηση κράτους.»

76. Η διάταξη αυτή υποδηλώνει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν την πιθανότητα ότι, στις εκατέρωθεν έννομες τάξεις τους, ορισμένες συνταγματικές αρχές ή αμετάκλητες δικαστικές αποφάσεις ενδέχεται «να θέτουν εμπόδιο στην εκπλήρωση της υποχρέωσής [τους] έκδοσης», παρά το γεγονός ότι μεταξύ των μερών δεν συμφωνήθηκε ότι αυτές θα συνιστούν λόγο απολύτου απαραδέκτου²⁹. Το γεγονός και μόνον ότι οποιαδήποτε τέτοια αρχή ή απόφαση δεν απαγορεύει αυτομάτως την έκδοση, αλλά απαιτεί να κινήσουν οι αρχές την καθοριζόμενη στη συμφωνία διαδικασία διαβουλεύσεως, δεν αναιρεί την ύπαρξη (και τον δεσμευτικό χαρακτήρα) του νομικού εμποδίου.

77. Ούτε είναι κρίσιμο, στο πλαίσιο αυτό και όπως υποστήριξαν διάφορες κυβερνήσεις, το γεγονός ότι, από τη στιγμή που η συμφωνία ΕΕ–ΗΠΑ δεν ρυθμίζει την έκδοση στις περιπτώσεις στις οποίες ενδέχεται να έχει εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem*, το ζήτημα αυτό διέπεται, υπό την ισχύουσα νομική κατάσταση, αποκλειστικά από το εθνικό δίκαιο. Συναφώς, η Γερμανική Κυβέρνηση υποστήριξε επιπλέον ότι τυχόν ευρεία ερμηνεία του άρθρου 54 ΣΕΣΣ θα έχει αρνητικές συνέπειες στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης και τρίτων κρατών, διότι ενδέχεται να καταστήσει δυσχερέστερη, αν όχι αδύνατη, την εκ μέρους τους τήρηση των διεθνών συμφωνιών στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη (και, κατ' επέκταση, της αρχής *pacta sunt servanda*).

78. Πράγματι, ελλείψει σχετικής νομοθετικής ρυθμίσεως της Ένωσης, οι κανόνες περί εκδόσεως εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών³⁰. Ωστόσο, στις περιπτώσεις που καλύπτονται από το δίκαιο της Ένωσης, οι σχετικοί εθνικοί κανόνες πρέπει να εφαρμόζονται σε συμφωνία με το δίκαιο της Ένωσης και ιδίως με τις ελευθερίες που εγγυάται το άρθρο 21 ΣΛΕΕ³¹.

79. Ήδη από το 1981, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι «η ποινική νομοθεσία και οι κανόνες ποινικής δικονομίας εξακολουθούν να εμπίπτουν στη δικαιοδοσία των [κ]ρατών μελών. Εν τούτοις, [...] και σ' αυτόν τον τομέα, το κοινοτικό δίκαιο θέτει όρια ως προς τα μέτρα ελέγχου που το δίκαιο αυτό επιτρέπει στα [κ]ράτη μέλη να διατηρούν εν ισχύ στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και των προσώπων»³². Τούτο θα πρέπει, κατά μείζονα λόγο, να ισχύει έπειτα από

²⁸ Συναφώς, επισημαίνω ότι μια μάλλον περιοριστική ερμηνεία της αρχής *ne bis in idem* απορρέει, κατά τα φαινόμενα, από μία εκ των ερμηνευτικών δηλώσεων που προσαρτάται στην κύρωση της Διεθνούς Συμβάσεως για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του 1992 από τις Ηνωμένες Πολιτείες: «[ο]ι Ηνωμένες Πολιτείες θεωρούν ότι η απαγόρευση της αρχής του δεδικασμένου του [άρθρου 14], παράγραφος 7, έχει εφαρμογή μόνο όταν η απόφαση περί περατώσεως της ποινικής διαδικασίας έχει εκδοθεί από εθνικό δικαστήριο ή από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση ή από αντίστοιχο όργανο, στο πλαίσιο κινήσεως νέας ένδικης διαδικασίας με την ίδια αιτιολογική βάση».

²⁹ Βλ., όσον αφορά την εν λόγω διάταξη, απόφαση της 10ης Απριλίου 2018, *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, σκέψεις 39 έως 41).

³⁰ Πρβλ. απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, σκέψη 26).

³¹ Πρβλ. αποφάσεις της 13ης Νοεμβρίου 2018, *Raugevicius* (C-247/17, EU:C:2018:898, σκέψη 45), και της 2ας Απριλίου 2020, *I.N.* (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, σκέψη 48).

³² Απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1981, *Casati* (203/80, EU:C:1981:261, σκέψη 27).

40 έτη και ενώ τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει τη δέσμευση να προσφέρουν στους πολίτες τους έναν «χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων»³³.

80. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη της Ένωσης εξακολουθούν, πράγματι, να είναι ελεύθερα να ρυθμίζουν το συγκεκριμένο ζήτημα και, στο πλαίσιο αυτό, να συνάπτουν διμερείς (ή πολυμερείς) συμφωνίες με τρίτα κράτη. Ωστόσο, τούτο είναι θεμιτό στον βαθμό μόνο που δεν αναλαμβάνουν οποιαδήποτε δέσμευση μη συμβατή προς τις απορρέουσες από το δίκαιο της Ένωσης υποχρεώσεις τους. Κατ' αρχήν, ακόμη και στους τομείς που υπάγονται στην εθνική αρμοδιότητα και δεν εμπίπτουν στο ειδικό πλαίσιο του άρθρου 351 ΣΛΕΕ, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να καταστρατηγούν ή να παρεκκλίνουν από τις απορρέουσες από το δίκαιο της Ένωσης υποχρεώσεις τους μέσω της συνάψεως συμφωνιών με τρίτες χώρες. Τούτο, ως ζήτημα αρχής, θα έθετε υπό αμφισβήτηση την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης³⁴.

81. Οι παρατηρήσεις αυτές είναι μείζονος σημασίας στην υπό κρίση υπόθεση, η οποία αφορά δικαίωμα που κατοχυρώνεται στον Χάρτη. Το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένως ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να σέβεται το διεθνές δίκαιο κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της και ότι τα μέτρα που λαμβάνονται δυνάμει αυτών των αρμοδιοτήτων πρέπει να ερμηνεύονται, το δε πεδίο εφαρμογής τους –όπου απαιτείται– να καθορίζεται, υπό το πρίσμα των σχετικών κανόνων του διεθνούς δικαίου³⁵. Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει επίσης καταστήσει σαφές ότι αυτή η υπεροχή του διεθνούς δικαίου έναντι διατάξεων του δικαίου της Ένωσης δεν εκτείνεται μέχρι το πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης και ιδίως τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, τμήμα των οποίων αποτελούν τα θεμελιώδη δικαιώματα³⁶. Επομένως, ούτε η Ένωση ούτε τα κράτη μέλη (υπό την προϋπόθεση ότι ενεργούν εντός του πεδίου εφαρμογής των Συνθηκών) μπορούν να δικαιολογήσουν την ενδεχόμενη προσβολή θεμελιωδών δικαιωμάτων λόγω της υποχρεώσεώς τους να συμμορφωθούν προς μία ή περισσότερες διεθνείς συνθήκες ή νομικές πράξεις.

82. Εν πάση περιπτώσει, το επιχείρημα ότι η προτεινόμενη εν προκειμένω ερμηνεία του άρθρου 54 ΣΕΕΣΣ καθιστά δυσχερή, αν όχι αδύνατη, για τα κράτη μέλη την τήρηση της αρχής *pacta sunt servanda*, δεν φαίνεται ορθό, στον βαθμό, τουλάχιστον, που αφορά το καταστατικό της Interpol. Οι εκδιδόμενες από την Interpol ερυθρές αγγελίες δεν απαιτούν από τα μέλη της να προβούν, υπό οιοσδήποτε συνθήκες, στη σύλληψη ή στη λήψη μέτρων που περιορίζουν τις μετακινήσεις του καταζητούμενου. Τα κράτη μέλη οφείλουν να ενημερώσουν την Interpol και το αιτούν κράτος όταν ο καταζητούμενος εντοπιστεί στο έδαφός τους, αλλά οποιοδήποτε άλλο μέτρο, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που περιορίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία του εν λόγω προσώπου, πρέπει να λαμβάνεται, σύμφωνα με το άρθρο 87 IRDP, στον βαθμό μόνο που τούτο «επιτρ[έπεται] από την εθνική νομοθεσία και τις εφαρμοστέες διεθνείς συνθήκες»³⁷. Για την ακρίβεια, η διάταξη αυτή αναφέρεται επίσης στην «παρακολούθηση» του καταζητούμενου ως μια πιθανή εναλλακτική αντί των μέτρων που περιορίζουν την κυκλοφορία του ενδιαφερόμενου προσώπου. Επιπλέον, όπως προαναφέρθηκε στο σημείο 27 των παρουσών προτάσεων, οι ερυθρές αγγελίες επ' ουδενί επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβούν στην έκδοση του προσώπου εις βάρος του οποίου έχουν εκδοθεί. Προς τούτο, απαιτείται ειδική αίτηση η οποία δεν διέπεται από τους κανόνες της Interpol.

³³ Άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΕΕ.

³⁴ Πρβλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2010, Επιτροπή κατά Γερμανίας (C-546/07, EU:C:2010:25, σκέψη 42).

³⁵ Πρβλ. απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2008, Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-402/05 P και C-415/05 P, EU:C:2008:461, σκέψη 291 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

³⁶ Όπ.π., σκέψεις 307 και 308.

³⁷ Η διάταξη αυτή απηχεί το άρθρο 31 του καταστατικού της Interpol, κατά το οποίο τα μέλη της Interpol «πρέπει να πράττουν ό,τι είναι δυνατόν σύμφωνα με τις νομοθεσίες των χωρών τους, ώστε να συμμετέχουν με επιμέλεια στις δραστηριότητές της».

83. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι το άρθρο 54 ΣΕΣΣ μπορεί να τύχει εφαρμογής σε περιπτώσεις στις οποίες το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει δικαστεί ή μπορεί να δικαστεί σε τρίτο κράτος. Εφόσον η δυνατότητα εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem* έχει διαπιστωθεί κατά τρόπο δεσμευτικό σε οριζόντιο επίπεδο από ένα κράτος μέλος, η αρχή αυτή προστατεύει το εν λόγω πρόσωπο από την έκδοσή του σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος για την ίδια πράξη. Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο λειτουργούν η αρχή *ne bis in idem* και η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισεως: το δεύτερο (ή το τρίτο ή ακόμη και το τέταρτο) κράτος μέλος οφείλει να αναγνωρίσει και να αποδεχθεί το γεγονός ότι το πρώτο κράτος μέλος εξέτασε την αίτηση εκδόσεως, επιβεβαίωσε ότι υπάρχει όντως ταύτιση μεταξύ προγενέστερης καταδίκης στην Ένωση και της (των) πράξεως(-ων) για την (τις) οποία(-ες) ζητείται η έκδοση και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, όσον αφορά αυτές τις πράξεις, ενεργοποιήθηκε η αρχή *ne bis in idem* και, βάσει αυτών των στοιχείων, απέρριψε την αίτηση εκδόσεως³⁸.

84. Υπ' αυτό το πρίσμα, η εκτίμηση που έχει ήδη πραγματοποιηθεί από το πρώτο κράτος μέλος που επιλήφθηκε της αιτήσεως εκδόσεως σε σχέση με το εμπόδιο που θέτει στην έκδοση η αρχή *ne bis in idem* μπορεί να δεσμεύει όλα τα λοιπά κράτη μέλη που ενδέχεται να επιληφθούν μεταγενέστερων αιτήσεων εκδόσεως εις βάρος του ίδιου προσώπου. Ωστόσο, στο πλαίσιο αυτό, και σε αντίθεση με αρκετά επιχειρήματα σε επίπεδο διεθνούς δικαίου και πολιτικής που προβλήθηκαν από διάφορους παρεμβαίνοντες, δεν υπάρχει (ασφαλώς όχι άμεσος) περιορισμός οποιασδήποτε διμερούς ή διεθνούς υποχρέωσης των κρατών μελών. Οι συμφωνίες αυτές μπορούν ασφαλώς να εφαρμοστούν αν το κράτος μέλος είναι, στην πράξη, το πρώτο κράτος το οποίο επιλαμβάνεται του ζητήματος. Θα πρέπει απλώς να αποδεχθεί την απόφαση που έχει ληφθεί επί του ιδίου ζητήματος από άλλο κράτος μέλος εντός της Ένωσης. Κατόπιν της λήψεως αυτής της αποφάσεως, και αν απορριφθεί η σχετική αίτηση εκδόσεως, ο ενδιαφερόμενος πολίτης της Ένωσης απολαύει μιας «ομπρέλας προστασίας» εντός της Ένωσης και του επιτρέπεται να κυκλοφορεί ελεύθερα εντός της Ένωσης χωρίς να φοβάται ότι θα κινηθεί εις βάρος του δίωξη για τα ίδια πραγματικά περιστατικά.

γ) Το ενδεχόμενο να μην έχει αποδειχθεί η πραγματική εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* σε συγκεκριμένη υπόθεση

85. Το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένως ότι το άρθρο 54 ΣΕΣΣ προϋποθέτει ότι υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη των συμβαλλόμενων κρατών στα οικεία συστήματα ποινικής δικαιοσύνης και ότι καθένα εξ αυτών αποδέχεται το ισχύον στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη ποινικό δίκαιο, έστω και αν η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας του θα οδηγούσε σε διαφορετική λύση. Η εν λόγω αμοιβαία εμπιστοσύνη απαιτεί οι οικείες αρμόδιες αρχές του δεύτερου συμβαλλόμενου κράτους να αποδέχονται την κοινοποιηθείσα σε αυτές αμετάκλητη απόφαση που εκδόθηκε στο έδαφος του πρώτου συμβαλλόμενου κράτους³⁹.

³⁸ Βλ., επίσης, υπ' αυτήν την έννοια, την πρόσφατη διάταξη του Oberlandesgericht Frankfurt am Main (ανωτέρου περιφερειακού δικαστηρίου Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία) της 19ης Μαΐου 2020, 2 AuslA 3/20, ECLI:DE:OLGHE:2020:0519.2AUSLA3.20.00 (επίσης σε NStZ-RR 2020, σ. 288), με την οποία το δικαστήριο αυτό προέβη στην άρση του εθνικού εντάλματος σύλληψης με σκοπό την έκδοση (και απέρριψε την έκδοση στις Ηνωμένες Πολιτείες δυνάμει της σχετικής διμερούς συμβάσεως μεταξύ Γερμανίας και Ηνωμένων Πολιτειών) με την αιτιολογία ότι εις βάρος του καταζητούμενου, υπηκόου Ιταλίας, είχε ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη για τις ίδιες πράξεις με αυτές που αφορούσε η αίτηση εκδόσεως των Ηνωμένων Πολιτειών προς την Ιταλία, οι οποίες, κατά την άποψη του ανωτέρω δικαστηρίου ενεργοποίησαν επίσης την απαγόρευση εκδόσεως λόγω της αρχής *ne bis in idem* και στα λοιπά κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Γερμανίας, μη επιτρέποντας στο τελευταίο αυτό κράτος μέλος να προβεί στην έκδοση δυνάμει της διμερούς συμφωνίας.

³⁹ Βλ. απόφαση της 29ης Ιουνίου 2016, Kossowski (C-486/14, EU:C:2016:483, σκέψεις 50 και 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

86. Πάντως, το Δικαστήριο έχει επίσης καταστήσει σαφές ότι αυτή η αμοιβαία εμπιστοσύνη δεν μπορεί να λειτουργήσει παρά μόνον εάν το δεύτερο συμβαλλόμενο κράτος είναι σε θέση να εξακριβώσει, βάσει των στοιχείων που του διαβιβάζει το πρώτο συμβαλλόμενο κράτος, ότι η απόφαση που εξέδωσαν οι αρμόδιες αρχές του εν λόγω πρώτου κράτους συνιστά όντως αμετάκλητη απόφαση περιέχουσα εκτίμηση επί της ουσίας της υποθέσεως⁴⁰.

87. Οι αρχές αυτές είναι μείζονος σημασίας στην υπό κρίση υπόθεση. Πράγματι, από τη δικογραφία, όπως αυτή συμπληρώθηκε με τις χρήσιμες διευκρινίσεις της ΒΚΑ και της Γερμανικής Κυβερνήσεως, προκύπτει ότι, μέχρι και σήμερα, δεν έχει υπάρξει καμία αμετάκλητη, πολλώ δε μάλλον *δικαστική*, εκτίμηση επί του ζητήματος ως προς το αν οι ποινικές κατηγορίες για τις οποίες η Interpol εξέδωσε εις βάρος του προσφεύγοντος την ερυθρά αγγελία αφορούν τα ίδια πραγματικά περιστατικά για τα οποία έπαυσε αμετάκλητα η ποινική του δίωξη στο Μόναχο. Κατά συνέπεια, ουδεμία δεσμευτική διαπίστωση υπάρχει ότι η αρχή *ne bis in idem* είναι, πράγματι, εφαρμοστέα στην υπόθεση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης.

88. Όπως διευκρίνισε η ΒΚΑ με τις παρατηρήσεις της, στην υπό κρίση υπόθεση ουδείς λόγος συνέτρεχε να υπάρξει τέτοιου είδους εκτίμηση. Λαμβανομένης υπόψη της ιθαγένειας του προσφεύγοντος, η ΒΚΑ ουδέποτε έλαβε οποιοδήποτε μέτρο προς εκτέλεση της ερυθράς αγγελίας στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Εξ όσων αντιλαμβάνομαι, λαμβανομένης υπόψη της απαγορεύσεως εκδόσεως των Γερμανών υπηκόων που προβλέπεται από το άρθρο 16, παράγραφος 2, του Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, της 23ης Μαΐου 1949 (Θεμελιώδους Νόμου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας), όπως έχει τροποποιηθεί, αυτή είναι η προσέγγιση που υιοθετεί η ΒΚΑ σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες εκδίδεται ερυθρά αγγελία για Γερμανό υπήκοο, ο οποίος, ούτως ή άλλως, δεν μπορεί να εκδοθεί σε χώρα εκτός της Ένωσης, ανεξάρτητα από την ενδεχόμενη δυνατότητα εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem*.

89. Τούτο εξηγεί για ποιον λόγο, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν την ερυθρά αγγελία όταν άλλο κράτος μέλος έχει κοινοποιήσει στην Interpol, και, συνεπώς, στα υπόλοιπα μέλη της, τις «ανησυχίες» του (στο πρωτότυπο της διατάξεως περί παραπομπής: «Bedenken») όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem*. Το κείμενο της προσθήκης στην ερυθρά αγγελία που δημοσιοποίησε η Interpol το 2013 αντικατοπτρίζει αυτή την άποψη. Αναφέρει τα εξής: «[Το εθνικό κεντρικό γραφείο του Wiesbaden] φρονεί ότι θα πρέπει να τύχει εφαρμογής η αρχή του διπλού κινδύνου/δεδεικμένου, καθόσον οι ποινικές κατηγορίες στις οποίες στηρίζεται η ερυθρά αγγελία (*sic*), είναι ταυτόσημες με αξιόποινη πράξη για την οποία είχε ασκηθεί ποινική δίωξη εις βάρος του υποκειμένου από τις εισαγγελικές αρχές του Μονάχου, η οποία έπαυσε»⁴¹.

90. Το γεγονός ότι, πέραν μιας «ηλεκτρονικής σήμανσης» που εισήχθη στη βάση δεδομένων της Interpol από κάποιον αξιωματικό της εθνικής αστυνομικής αρχής, ουδέποτε υπήρξε οποιαδήποτε αμετάκλητη δεσμευτική εκτίμηση ούτε ως προς την ταυτότητα της αξιόποινης πράξεως ούτε ως προς την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* στις πράξεις αυτές, καθίσταται επίσης προφανές από τη χρονολογική ακολουθία των γεγονότων: η επίμαχη απόφαση της εισαγγελικής αρχής χρονολογείται από το 2009· η ερυθρά αγγελία εκδόθηκε από την Interpol το 2012· και ο προσφεύγων άσκησε την προσφυγή του ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου το 2017. Στη

⁴⁰ Όπ.π., σκέψη 52.

⁴¹ Η υπογράμμιση δική μου.

δικογραφία δεν υπάρχει κανένα στοιχείο οποιασδήποτε διαδικασίας, είτε στη Γερμανία είτε σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος της Ένωσης⁴², από το οποίο να προκύπτει ότι ετέθη και κρίθηκε το ζήτημα της πιθανής δυνατότητας εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem*.

91. Επομένως, παρότι –όπως διευκρινίστηκε ανωτέρω– το άρθρο 54 ΣΕΣΣ φαίνεται, αορίστως, να τυγχάνει εφαρμογής σε περιπτώσεις όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, το ζήτημα αν οι δύο επίμαχες διαδικασίες αφορούν όντως τα ίδια πραγματικά περιστατικά, προφανώς, δεν έχει (μέχρι στιγμής) εξεταστεί, πολλώ δε μάλλον κριθεί *αμετακλήτως*, από τις αρμόδιες αρχές είτε της Γερμανίας είτε οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους της Ένωσης. Κατά συνέπεια, προς το παρόν τουλάχιστον, ουδεμία απόφαση υφίσταται ότι τα λοιπά κράτη μέλη, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, μπορούν και οφείλουν να αναγνωρίσουν και να αποδεχθούν ως ισοδύναμη με τις δικές τους αποφάσεις.

92. Υπ' αυτές τις περιστάσεις, φρονώ ότι τίποτα δεν εμποδίζει κράτη μέλη πέραν της Γερμανίας από το να εφαρμόσουν την εκδοθείσα από την Interpol ερυθρά αγγελία εις βάρος του προσφεύγοντος. Οι *ανησυχίες* που απλώς και μόνο εξέφρασαν οι αστυνομικές αρχές κράτους μέλους σε σχέση με την ενδεχόμενη εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* δεν μπορούν να εξομοιωθούν, για τους σκοπούς του άρθρου 54 ΣΕΣΣ, με την αμετάκλητη κρίση ότι η εν λόγω αρχή είναι όντως εφαρμοστέα.

93. Αναγνωρίζω, ασφαλώς, τη δυσχερή θέση στην οποία έχει περιέλθει ο προσφεύγων. Ωστόσο, οι έννομες συνέπειες που περιεγράφησαν στο προηγούμενο τμήμα των παρουσών προτάσεων και επικαλείται ο προσφεύγων μπορούν να συναρτώνται μόνο με μια προσήκουσα απόφαση που έχει εκδοθεί προς τούτο. Θα πρέπει να υπάρχει εξισορρόπηση μεταξύ της προστασίας και της ατιμωρησίας. Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι το άρθρο 54 ΣΕΣΣ «δεν αποσκοπεί στην προστασία του υπόπτου από το ενδεχόμενο διεξαγωγής διαδοχικών ερευνών ή εξετάσεων σε βάρος του εντός περισσότερων του ενός συμβαλλόμενων κρατών για τα ίδια πραγματικά περιστατικά»⁴³. Πράγματι, η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνεύεται «υπό το πρίσμα όχι μόνον της ανάγκης εξασφάλισης της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, αλλά και της ανάγκης να προαχθεί η πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας εντός του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης»⁴⁴. Στις αποφάσεις *Petruhhin* και *Pisciotti* το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι τα μέτρα της Ένωσης που λαμβάνονται στο πλαίσιο του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης πρέπει να συμβιβάζουν τις επιταγές της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων με την ανάγκη λήψεως μέτρων κατάλληλων για την αποτροπή και καταπολέμηση της εγκληματικότητας. Ιδίως δε τα μέτρα της Ένωσης πρέπει επίσης να αποσκοπούν στην *αποτροπή του κινδύνου ατιμωρησίας* προσώπων που έχουν τελέσει αξιόποινες πράξεις⁴⁵.

94. Οι ανησυχίες αυτές αποτυπώνονται στη διαδικασία. Υπάρχει μια ειδική διάταξη στη ΣΕΣΣ η οποία αφορά την περίπτωση κατά την οποία υπάρχουν αμφιβολίες ως προς το αν το πρόσωπο εις βάρος του οποίου ενδέχεται να ασκηθεί ποινική δίωξη σε συμβαλλόμενο μέρος μπορεί πράγματι να επωφεληθεί της αρχής *ne bis in idem* συναφώς. Το άρθρο 57 ΣΕΣΣ ορίζει ότι «[ό]ταν κάποιος

⁴² Η εκτίμηση αυτή θα μπορούσε να έχει διενεργηθεί, για παράδειγμα, από τις δικαστικές αρχές κράτους μέλους (άλλου από το κράτος διαμονής του ενδιαφερόμενου προσώπου), στο οποίο θα εντοπιζόταν ο προσφεύγων. Αναλόγως των περιστάσεων, οι αρχές αυτές θα μπορούσαν να έχουν κληθεί να εκδώσουν, να επιβεβαιώσουν, να τροποποιήσουν ή να άρουν τα περιοριστικά μέτρα που αιτήθηκαν ή επέβαλαν οι αστυνομικές ή οι εισαγγελικές αρχές όπως συνέβη, για παράδειγμα, στην περίπτωση των πραγματικών περιστατικών που περιγράφονται στην υποσημείωση 38 των παρουσών προτάσεων.

⁴³ Βλ. απόφαση της 29ης Ιουνίου 2016, *Kossowski* (C-486/14, EU:C:2016:483, σκέψη 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Η υπογράμμιση δική μου.

⁴⁴ Όπ.π., σκέψη 47.

⁴⁵ Αντιστοίχως, αποφάσεις της 6ης Σεπτεμβρίου 2016, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, σκέψεις 36 και 37), και της 10ης Απριλίου 2018, *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, σκέψη 47). Η υπογράμμιση δική μου.

κατηγορείται για μια αξιόποινη πράξη από ένα συμβαλλόμενο μέρος και οι αρμόδιες αρχές αυτού του μέρους έχουν λόγους να πιστεύουν ότι η κατηγορία αφορά τα ίδια πραγματικά περιστατικά για τα οποία δικάστηκε ήδη αμετάκλητα από ένα άλλο συμβαλλόμενο μέρος, οι αρχές αυτές θα ζητήσουν, εάν το θεωρούν αναγκαίο, τις κατάλληλες πληροφορίες από τις αρμόδιες αρχές του συμβαλλομένου μέρους, στο έδαφος του οποίου έχει ήδη εκδοθεί μια απόφαση. Οι ζητούμενες πληροφορίες θα χορηγούνται όσο το δυνατόν συντομότερα και λαμβάνονται υπόψη περαιτέρω κατά την εκκρεμή διαδικασία». Η διάταξη αυτή αποτελεί την έκφραση, στο πλαίσιο αυτό, της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ.

95. Επομένως, εάν υπάρχουν ενδείξεις ότι η αρχή *ne bis in idem* μπορεί να τύχει εφαρμογής όσον αφορά τις ποινικές κατηγορίες για τις οποίες η Interpol έχει εκδώσει ερυθρά αγγελία εις βάρος πολίτη της Ένωσης, αυτό που θα πρέπει να αναμένεται από τις αρχές των λοιπών κρατών μελών –εφόσον εντοπίσουν το εν λόγω πρόσωπο στο έδαφός τους– είναι, σύμφωνα με το άρθρο 57 ΣΕΣΣ, i) να ενεργήσουν όσο το δυνατόν ταχύτερα προκειμένου να διαλευκανθεί η υπόθεση και ii) να λάβουν δεόντως υπόψη τους τις παρασχεθείσες από αυτό το άλλο κράτος μέλος πληροφορίες. Όπως προαναφέρθηκε στο σημείο 85 των παρουσών προτάσεων, το Δικαστήριο έχει ήδη καταστήσει σαφές ότι τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να βεβαιώνονται, βάσει των στοιχείων που τους παρέχονται από το κράτος μέλος στο οποίο δικάστηκε το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem*.

96. Εφόσον οι αρχές του αρμοδίου κράτους μέλους δεν καταστεί δυνατό να ελέγξουν αν έχει εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem*, θα πρέπει, προφανώς, να τους επιτραπεί να εφαρμόσουν την ερυθρά αγγελία και, όπου είναι σκόπιμο και αναγκαίο, να προβούν στον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας του καταζητούμενου. Πράγματι, στο δίκαιο της Ένωσης δεν υπάρχει καμία νομικά βάση η οποία να τα εμποδίζει να συμμορφωθούν προς τους εθνικούς τους κανόνες στον οικείο τομέα ή, ανάλογα με την περίπτωση, με τις εκάστοτε ισχύουσες διεθνείς συνθήκες. Ωστόσο, αφ' ης στιγμής διενεργηθεί η σχετική εκτίμηση από τις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους, επιβεβαιώνοντας, ενδεχομένως, ότι η αρχή *ne bis in idem* τέθηκε νομίμως σε εφαρμογή ως προς δεδομένη ερυθρά αγγελία, τα λοιπά κράτη μέλη δεσμεύονται συλλήβδην από αυτή την ειδική αμετάκλητη κρίση.

δ) Ενδιάμεσο συμπέρασμα (και μια εσωτερική αναλογία)

97. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, φρονώ ότι το άρθρο 54 ΣΕΣΣ, σε συνδυασμό με το άρθρο 50 του Χάρτη και το άρθρο 21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν ερυθρά αγγελία εκδοθείσα από την Interpol κατόπιν αιτήματος τρίτου κράτους και, ως εκ τούτου, να περιορίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία ενός προσώπου, εφόσον υπήρξε αμετάκλητη κρίση από την αρμόδια αρχή κράτους μέλους ως προς την πραγματική εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* όσον αφορά τις συγκεκριμένες ποινικές κατηγορίες για τις οποίες εκδόθηκε η εν λόγω αγγελία.

98. Ως καταληκτική σημείωση στην προτεινόμενη αυτή απάντηση, επισημαίνω ότι το ως άνω συμπέρασμα συνάδει επίσης, από συστηματικής απόψεως, με τις εσωτερικές νομικές πράξεις της Ένωσης που διέπουν παρόμοια ζητήματα, όπως η οδηγία 2014/41/ΕΕ περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας (στο εξής: ΕΕΕ) σε ποινικές υποθέσεις⁴⁶ ή η απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (στο εξής: ΕΕΣ)⁴⁷.

⁴⁶ Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014 (ΕΕ 2014, L 130, σ. 1).

⁴⁷ Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ 2002, L 190, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί.

99. Κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της οδηγίας 2014/41, η αρχή *ne bis in idem* αποτελεί έναν από τους λόγους μη αναγνωρίσεως ή μη εκτελέσεως μιας ΕΕΕ. Συναφώς, δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι οι ΕΕΕ μπορούν να εκδοθούν επίσης ακόμη και *πριν* από την κίνηση της ποινικής δίωξης⁴⁸ και, επίσης, στο πλαίσιο διαδικασίας η οποία τυπικά δεν χαρακτηρίζεται ως «ποινική» κατά την εθνική νομοθεσία⁴⁹. Ένα ακόμη νομοθέτημα που περιλαμβάνει διατάξεις παρόμοιες με αυτές που περιέχονται στην οδηγία 2014/41 είναι η απόφαση-πλαίσιο 2002/584. Οι διατάξεις αυτές καθιστούν σαφές ότι το άρθρο 54 ΣΕΣΣ δεν μπορεί να ερμηνευθεί συσταλτικά: η αρχή *ne bis in idem* δεν καθιερώθηκε από τον νομοθέτη της Ένωσης απλώς ως απαγόρευση παρουσίας του πολίτη ενώπιον δικαστηρίου για δεύτερη φορά. Σαφώς δεν πρόκειται μόνον για αυτό. Η αρχή αυτή πρέπει, αν μη τι άλλο, να απαγορεύει τη λήψη μέτρων τα οποία, οπωσδήποτε και αν αποκαλούνται κατά την εθνική νομοθεσία, περιορίζουν δραστικά τις ελευθερίες ενός προσώπου (όπως είναι η σύλληψη ή η προσωρινή κράτηση) και των οποίων η λήψη συνδέεται από λογικής, λειτουργικής και χρονολογικής απόψεως με την ποινική δίκη, ακόμη και αν αυτή λαμβάνει χώρα σε τρίτο κράτος⁵⁰.

100. Δεύτερον, τα δύο αυτά νομοθετήματα επιβεβαιώνουν επίσης ότι, προκειμένου η αρχή *ne bis in idem* να παραγάγει το απαγορευτικό της αποτέλεσμα, πρέπει να υπάρχει αμετάκλητη εκτίμηση ως προς την εφαρμογή της εν λόγω αρχής σε δεδομένη υπόθεση. Πράγματι, παρόμοια προσέγγιση έχει υιοθετήσει ο νομοθέτης της Ένωσης όσον αφορά την εκτέλεση μιας ΕΕΕ. Κατά την αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας 2014/41, οι αρχές των κρατών μελών μπορούν να αρνηθούν την εκτέλεση μιας ΕΕΕ αν η εκτέλεσή της αντιβαίνει στην αρχή *ne bis in idem*. Ωστόσο, «[λ]όγω του προκαταρκτικού χαρακτήρα των διαδικασιών στις οποίες βασίζεται μια ΕΕΕ, η εκτέλεσή της δεν θα πρέπει να μπορεί να απορριφθεί *όταν σκοπός της είναι να βεβαιώσει πιθανή σύγκρουση με την αρχή ne bis in idem* [...]»⁵¹. Προφανώς, η ΕΕΕ αποτελεί μέτρο λιγότερο περιοριστικό σε σχέση με μέτρα τα οποία περιορίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία ενός πολίτη, πλην όμως, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η βασική αρχή μπορεί, κατά τα φαινόμενα, να τύχει εφαρμογής στις περιπτώσεις που διέπονται από τα άρθρα 54 και 57 ΣΕΣΣ. Ομοίως, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584, η εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* συνιστά έναν από τους λόγους υποχρεωτικής μη εκτελέσεως του ΕΕΣ. Ωστόσο, για όσο χρονικό διάστημα η δικαστική εκτελεστική αρχή δεν έχει λάβει απόφαση εκτελέσεως του ΕΕΣ, συμπεριλαμβανομένης της πιθανής εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 2, της αποφάσεως-πλαισίου, το ενδιαφερόμενο πρόσωπο μπορεί, σύμφωνα με τα άρθρα 11 και 12 της εν λόγω αποφάσεως, να συλληφθεί και να παραμείνει υπό κράτηση⁵².

2. Τέταρτο και έκτο προδικαστικό ερώτημα

101. Με το τέταρτο και το έκτο ερώτημα, τα οποία μπορούν να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν οι διατάξεις της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 54 ΣΕΣΣ και το άρθρο 50 του Χάρτη, απαγορεύουν την περαιτέρω

⁴⁸ Βλ. άρθρο 4, στοιχείο α', της οδηγίας 2014/41.

⁴⁹ Βλ. άρθρο 4, στοιχεία β' έως δ', της οδηγίας 2014/41.

⁵⁰ Συναφώς, επανέρχεται και πάλι στο προσκήνιο το κατ' ουσίαν *a fortiori* συστηματικό επιχείρημα που προεκτέθηκε στο σημείο 70 των παρουσών προτάσεων: θα ήταν πράγματι αρκετά περίεργο να υιοθετείται η άποψη ότι στον ενιαίο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (ΧΕΑΔ), εντός του οποίου πρέπει να διευκολύνεται και να καθίσταται ευχερέστερη και άκοπη η συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, ισχύουν, στην πραγματικότητα, πολύ πιο αυστηροί και περιοριστικοί κανόνες, ενώ, αντιθέτως, τα πάντα είναι δυνατά από τη στιγμή που εμπλέκεται τρίτο κράτος.

⁵¹ Η υπογράμμιση δική μου.

⁵² Αξίζει να σημειωθεί ότι με την απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, σκέψη 40), το Δικαστήριο έκρινε ότι, δεδομένου του κοινού σκοπού των άρθρων 54 της ΣΕΣΣ και 3, παράγραφος 2, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 να διασφαλισθεί ότι δεν θα υποβληθεί εκ νέου ένα πρόσωπο σε ποινική δίωξη ή ποινική δίκη για τις ίδιες πράξεις, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η ερμηνεία της ως άνω έννοιας στο πλαίσιο της ΣΕΣΣ ισχύει και για την απόφαση-πλαίσιο.

επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται σε ερυθρά αγγελία της Interpol, όταν στις ποινικές κατηγορίες για τις οποίες εκδόθηκε η εν λόγω ερυθρά αγγελία έχει εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem*.

102. Για την ακρίβεια, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην υπό κρίση υπόθεση, μετά τη διαπίστωση ότι έχει εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem*, θα πρέπει να απαιτείται από τα κράτη μέλη να προβούν στη διαγραφή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του καταζητούμενου που περιέχονται στην ερυθρά αγγελία καθώς και να απέχουν από οποιαδήποτε περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων αυτών. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στο άρθρο 4, παράγραφος 1, στο άρθρο 7, παράγραφος 3, στο άρθρο 8, παράγραφος 1, και στο άρθρο 16 της οδηγίας 2016/680.

103. Θα ήθελα να επισημάνω εκ προοιμίου ότι, πρώτον, για τους λόγους που εκτίθενται στα σημεία 85 έως 92 των παρουσών προτάσεων, δεν είναι σαφές αν στην υπό κρίση υπόθεση έχει πράγματι εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem*. Στην υπό κρίση υπόθεση δεν έχει υπάρξει, κατά τα φαινόμενα, τέτοιου είδους δεσμευτική διαπίστωση. Υπ' αυτήν τη σκοπιά, θα μπορούσε πράγματι να υποστηριχθεί ότι το συνακόλουθο ζήτημα, το οποίο εκκινεί από την παραδοχή ότι η αρχή *ne bis in idem* έχει πράγματι εφαρμογή καθώς και το ζήτημα ποιες είναι οι συνέπειες ως προς την επεξεργασία των δεδομένων, τίθενται, σε αυτό το στάδιο, σε υποθετική βάση. Πάντως, στην περίπτωση που η εν λόγω αρχή είναι όντως εφαρμοστέα, η απάντηση που προτείνω να δοθεί στο αιτούν δικαστήριο είναι η ακόλουθη.

104. Κατ' αρχάς, υποθέσεις όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2016/680, όπως αυτό καθορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, αυτής. Η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται σε εκδοθείσα από την Interpol ερυθρά αγγελία από τις αρχές κράτους μέλους αφορά φυσικό πρόσωπο δυνάμενο να εξακριβωθεί (τον καταζητούμενο) και σκοπεί στην άσκηση ποινικής δίωξης εις βάρος αυτού του προσώπου για ποινικά αδικήματα ή στην εκτέλεση ποινικών κυρώσεων (δεδομένου του σκοπού των ερυθρών αγγελιών βάσει του άρθρου 82 IRPD).

105. Κατά το άρθρο 4 παράγραφος 1, της οδηγίας 2016/680, τα κράτη μέλη οφείλουν, μεταξύ άλλων, να μεριμνούν ώστε τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα να «υποβάλλονται σε νόμιμη και θεμιτή επεξεργασία» (στοιχείο α'), «να συλλέγονται για [...] νόμιμους σκοπούς και [να μην] υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο ασύμβατο προς τους σκοπούς αυτούς» (στοιχείο β') και να «είναι ακριβή και, όταν απαιτείται, [να] επικαιροποιούνται» (στοιχείο δ'). Ακολούθως, το άρθρο 8, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας ορίζει ότι «[τ]α κράτη μέλη προβλέπουν ότι η επεξεργασία είναι σύννομη μόνον εάν και στον βαθμό που είναι απαραίτητη για την εκτέλεση καθήκοντος που ασκείται από αρχή αρμόδια για τους σκοπούς που προβλέπονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, και βασίζεται στο δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών».

106. Δεν αμφισβητείται ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2016/680 πληρούνται, κατ' αρχήν, όταν οι αρχές των κρατών μελών προβαίνουν στην επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται σε ερυθρά αγγελία με σκοπό την εκτέλεσή της. Ομοίως δεν αμφισβητείται ότι, στο πλαίσιο αυτής της επεξεργασίας, οι αρχές των κρατών μελών ενεργούν *με βάση τόσο το ενωσιακό όσο και το εθνικό δίκαιο*. Όπως αναφέρει η αιτιολογική σκέψη 25 της οδηγίας 2016/680, «[ό]λα τα κράτη μέλη συνδέονται με την [Interpol]. Για την εκπλήρωση της αποστολής της, η [Interpol] λαμβάνει, αποθηκεύει και κυκλοφορεί δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, με σκοπό να παρέχει στις αρμόδιες αρχές συνδρομή κατά την πρόληψη και την καταπολέμηση της διεθνούς εγκληματικότητας. Ενδεικνύται, ως εκ τούτου, να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ της Ένωσης και της Interpol μέσω της προαγωγής της αποτελεσματικής

ανταλλαγής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με παράλληλη εξασφάλιση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που αφορούν την αυτόματη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Όποτε διαβιβάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από την Ένωση προς την Interpol, και προς χώρες που έχουν ενταταλμένα μέλη στην Interpol, θα πρέπει να εφαρμόζεται η παρούσα οδηγία, ιδίως οι διατάξεις σχετικά με τις διεθνείς διαβιβάσεις»⁵³.

107. Επιπλέον, είναι επίσης σαφές ότι η επεξεργασία των δεδομένων που περιέχονται σε μια ερυθρά αγγελία είναι *αναγκαία* για την εκτέλεση ενός καθήκοντος που διενεργείται από αρχή επιφορτισμένη με την υποχρέωση αποτροπής, διερεύνησης, εντοπισμού ή διώξεως αξιόποινων πράξεων ή την εκτέλεση ποινικών κυρώσεων. Οι ρυθμίσεις σχετικά με τις ανά χρώμα κωδικοποιημένες αγγελίες της Interpol αποτελούν έναν εκ των πυλώνων του συστήματος αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων για τις οποίες δημιουργήθηκε η Interpol. Στον βαθμό που καθιστούν εφικτό τον ταχύτερο και αποτελεσματικότερο εντοπισμό και, κατά πάσα πιθανότητα, τη δίωξη των φυγόδικων και φυγόποινων προσώπων, οι ερυθρές αγγελίες συμβάλλουν σημαντικά στον σκοπό της Ένωσης να προσφέρει στους πολίτες της έναν ενιαίο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, εντός του οποίου λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα όσον αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση της εγκληματικής δραστηριότητας.

108. Επομένως, ουδεμία αμφιβολία υφίσταται ως προς το ότι η επεξεργασία από τις αρχές των κρατών μελών (ή, εν πάση περιπτώσει, της Ένωσης) των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται σε εκδοθείσες από την Interpol ερυθρές αγγελίες είναι, κατ' αρχήν, νόμιμη.

109. Τούτου λεχθέντος, το βασικό ζήτημα που θέτει το αιτούν δικαστήριο είναι αν ισχύει το ίδιο ακόμη και όταν διαπιστωθεί ότι η εκδοθείσα εις βάρος προσώπου ερυθρά αγγελία αφορά πραγματικά περιστατικά για τα οποία, εντός της Ένωσης, το πρόσωπο αυτό προστατεύεται από την αρχή *ne bis in idem*. Συγκεκριμένα, σε αυτή την περίπτωση, απαιτεί η οδηγία 2016/680 i) από τις αρχές των κρατών μελών να διαγράψουν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του εν λόγω ιδιώτη και ii) απαγορεύει οποιαδήποτε περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις εν λόγω αρχές;

110. Κατά την άποψή μου, η απάντηση που πρέπει να δοθεί σε αμφότερα τα ερωτήματα είναι αρνητική.

111. Κατ' αρχάς, είναι αληθές ότι το άρθρο 7, παράγραφος 3, της οδηγίας 2016/680 ορίζει ότι, σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι έχουν διαβιβαστεί ανακριβή δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάστηκαν παρανόμως, ο αποδέκτης τους οφείλει να το γνωστοποιήσει πάραυτα. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει είτε να διορθώνονται, είτε να *διαγράφονται*, είτε να περιορίζεται η επεξεργασία τους, σύμφωνα με το άρθρο 16 της εν λόγω οδηγίας.

112. Πάντως, σε αντίθεση με αυτό που υπονοεί το αιτούν δικαστήριο, το γεγονός ότι ένας ιδιώτης ενδέχεται να προστατεύεται από την αρχή *ne bis in idem* όσον αφορά ποινικές κατηγορίες για τις οποίες έχει εκδοθεί ερυθρά αγγελία δεν συνεπάγεται ότι τα περιεχόμενα σε αυτήν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν διαβιβαστεί παρανόμως. Η αρχή *ne bis in idem* δεν μπορεί να θέτει υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητα και την ακρίβεια δεδομένων όπως είναι, για παράδειγμα, οι προσωπικές πληροφορίες, το γεγονός ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο καταζητείται σε τρίτη χώρα λόγω της εις βάρος του απαγγελίας ποινικών κατηγοριών ή της καταδίκης του για

⁵³ Η υπογράμμιση δική μου. Εξ όσων αντιλαμβάνομαι, στη Γερμανία η εκτέλεση των ερυθρών αγγελιών ερείδεται, μεταξύ άλλων, στις διατάξεις του Bundeskriminalamtgesetz (νόμου περί της ομοσπονδιακής αστυνομίας διώξης του εγκλήματος).

ορισμένη αξιόποινη πράξη και την έκδοση εντάλματος συλλήψεως εις βάρος του σε αυτήν τη χώρα. Ούτε δε η αρχική διαβίβαση των εν λόγω δεδομένων είναι παράνομη για τους λόγους που προαναφέρθηκαν.

113. Κατά συνέπεια, η εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* δεν συνεπάγεται, για τον ενδιαφερόμενο, το δικαίωμα να ζητήσει τη διαγραφή των προσωπικών δεδομένων του δυνάμει του άρθρου 16 της οδηγίας 2016/680.

114. Δεύτερον, δεν μπορεί να υποστηριχθεί βασίμως ότι στην περίπτωση που έχει όντως εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem* θα πρέπει να απαγορεύεται *οποιαδήποτε* περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

115. Το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας ορίζει την «επεξεργασία» υπό πολύ ευρεία έννοια ως «κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται, με ή χωρίς τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διάρθρωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή». Τα επιχειρήματα που προβάλλει ο προσφεύγων –και τα οποία συμμερίζεται, κατά τα φαινόμενα, το αιτούν δικαστήριο– υποδηλώνουν ότι, αφ' ης στιγμής διαπιστωθεί η δυνατότητα εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem*, δεν επιτρέπεται να διενεργηθεί καμία από τις ανωτέρω πράξεις (πλην της διαγραφής).

116. Εντούτοις, κατά την άποψή μου, τούτο δεν βρίσκει έρεισμα στην οδηγία 2016/680. Οι πιθανές «παράνομες διώξεις» δεν μπορούν να εξομοιωθούν απλώς με την «παράνομη επεξεργασία δεδομένων» κατά την έννοια της οδηγίας 2016/680. Κανένα στοιχείο του γράμματος ούτε, ασφαλώς, της όλης οικονομίας και του σκοπού της εν λόγω οδηγίας δεν συνηγορεί υπέρ της εφαρμογής της λογικής του άρθρου 54 ΣΕΣΣ στο σύστημα προστασίας των δεδομένων που καθιερώνεται με την οδηγία 2016/680 ούτε επιτρέπει στο αιτούν δικαστήριο να αποφανθεί, σε αυτή τη βάση, επί της νομιμότητας της επεξεργασίας. Τα εν λόγω νομοθετήματα διαπνέονται από διαφορετική λογική και επιδιώκουν διαφορετικούς στόχους, δημιουργώντας έτσι διαφορετικού είδους νομικά πλαίσια.

117. Για την ακρίβεια, ισχύει μάλλον το ακριβώς αντίθετο από ό,τι υποστηρίζει το αιτούν δικαστήριο: από τις διατάξεις της οδηγίας συνάγεται ότι η περαιτέρω επεξεργασία δεν είναι απλώς νόμιμη αλλά, υπό το πρίσμα του σκοπού της επεξεργασίας, επιβεβλημένη.

118. Ορισμένες πράξεις επεξεργασίας ενδέχεται πράγματι να είναι απαραίτητες –και, συνεπώς, επιτρέπονται βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2016/680– προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο σκοπός για τον οποίο συλλέχθηκαν [τα δεδομένα] (ήτοι, για την εκτέλεση της ερυθράς αγγελίας) επιτυγχάνεται, μεταξύ άλλων, κατά τρόπο «σύννομο και δίκαιο».

119. Όπως υπογραμμίζουν, τόσο η Επιτροπή όσο και αρκετές κυβερνήσεις, η περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων (όπως η αναζήτηση, η προσαρμογή, η κοινολόγηση και η διάδοση) μπορεί να είναι απαραίτητη προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο το πρόσωπο εις βάρος του οποίου εκδόθηκε η ερυθρά αγγελία να αποτελέσει άδικα το αντικείμενο ποινικών μέτρων στα κράτη μέλη ή, στην περίπτωση λήψεως τέτοιων μέτρων, να διασφαλισθεί η έγκαιρη άρση τους.

120. Ομοίως, ενδέχεται να είναι αναγκαία η προσαρμογή και η διατήρηση των δεδομένων προκειμένου να αποτραπεί η περίπτωση το εν λόγω πρόσωπο να υποστεί, μελλοντικά, (εκ νέου) πιθανά παράνομα μέτρα για πράξεις που καλύπτονται από την αρχή *ne bis in idem*. Για παράδειγμα, όπως προαναφέρθηκε στο σημείο 38 των παρουσών προτάσεων, στην υπό κρίση υπόθεση δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο οι Ηνωμένες Πολιτείες να ζητήσουν στο μέλλον από την Interpol να εκδώσει εκ νέου ερυθρά αγγελία για τα ίδια πραγματικά περιστατικά. Θα προσέθετα δε ότι, στην περίπτωση ορισμένων αξιόποινων πράξεων, δεν είναι επίσης απίθανο να εκδοθεί ερυθρά αγγελία για τα ίδια πραγματικά περιστατικά κατόπιν αιτήματος πλειόνων κρατών.

121. Επομένως, η ίδια η εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* σε μια δεδομένη υπόθεση ενδέχεται να καθιστά απαραίτητη την περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στην ερυθρά αγγελία. Θα πρέπει δε να υπογραμμιστεί ότι η περαιτέρω επεξεργασία πραγματοποιείται όχι μόνο προς όφελος των αρχών των κρατών μελών αλλά επίσης ή, ενδεχομένως, ακόμη και ειδικώς προς όφελος του προσώπου εις βάρος του οποίου εκδόθηκε η ερυθρά αγγελία. Ειδάλλως, αν όλα τα δεδομένα έπρεπε να διαγραφούν αμέσως μετά την ενεργοποίηση της αρχής *ne bis in idem*, οι επιπτώσεις θα μπορούσαν να είναι αρκετά περίεργες: η εκ του νόμου επιβαλλόμενη διάρκεια φύλαξης εκ μέρους των εθνικών αρχών θα ήταν τόσο βραχύχρονη όσο και η μνήμη χρυσόψαρου της Ντόρι (που ακόμη ψάχνει τον Νέμο στην ομώνυμη ταινία⁵⁴), με συνέπεια ο καταζητούμενος να είναι αναγκασμένος, όπως ο δύσμοιρος Bill Murray στη *Μέρα της Μαρμότας*⁵⁵, να επικαλείται και να αποδεικνύει ξανά και ξανά την προστασία που απολαύει δυνάμει της αρχής *ne bis in idem*, όσον αφορά τις επίμαχες ποινικές κατηγορίες.

122. Επιπλέον, ορισμένη περαιτέρω επεξεργασία δεδομένων ενδέχεται επίσης να επιτρέπεται δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2016/680, μιας διάταξης που δεν μνημονεύεται στη διάταξη περί παραπομπής. Η διάταξη αυτή επιτρέπει, υπό συγκεκριμένες περιστάσεις, την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα «για οποιονδήποτε σκοπό προβλεπόμενο στο άρθρο 1, παράγραφος 1, *άλλο από εκείνον για τον οποίο συλλέγονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα*»⁵⁶. Τούτο σημαίνει ότι τα δεδομένα που συλλέχθηκαν με σκοπό την εκτέλεση της ερυθράς αγγελίας μπορούν επίσης να τύχουν επεξεργασίας (για παράδειγμα, να οργανωθούν, να αποθηκευτούν και να αρχειοθετηθούν), υπό την αίρεση πληρώσεως ορισμένων προϋποθέσεων, εφόσον είναι αναγκαία για την επίτευξη *άλλων σκοπών* που επιτρέπονται σύμφωνα με την οδηγία⁵⁷.

123. Κατά συνέπεια, τόσο το γράμμα όσο και το πνεύμα της οδηγίας 2016/680 δεν συνηγορούν υπέρ ερμηνείας κατά την οποία απαγορεύεται οποιαδήποτε περαιτέρω επεξεργασία *per se*. Ωστόσο, η τυχόν περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει, προφανώς, να πραγματοποιείται πάντοτε σύμφωνα με τις επιταγές της οδηγίας 2016/680, η οποία εξακολουθεί να έχει πλήρη εφαρμογή στην εκάστοτε περίπτωση.

124. Ειδικότερα, συντάσσομαι με την άποψη της Γερμανικής Κυβερνήσεως και της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου ότι είναι καθοριστικής σημασίας να διαπιστωθεί αν, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων, η περαιτέρω επεξεργασία θεωρείται «απαραίτητη» κατά την

⁵⁴ *Ψάχνοντας τον Νέμο* (2003), σε σκηνοθεσία Andrew Stanton και Lee Unkrich (Pixar και Walt Disney).

⁵⁵ *Η Μέρα της Μαρμότας* (1993), σε σκηνοθεσία Harold Ramis (Columbia Pictures).

⁵⁶ Η υπογράμμιση δική μου.

⁵⁷ Επιπλέον, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, της οδηγίας 2016/680, η επεξεργασία μπορεί επίσης να περιλαμβάνει «την αρχειοθέτηση για λόγους δημοσίου συμφέροντος, την επιστημονική, στατιστική ή ιστορική επεξεργασία, για τους σκοπούς που προβλέπονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, με την επιφύλαξη των κατάλληλων διασφαλίσεων υπέρ των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του υποκειμένου των δεδομένων».

έννοια των άρθρων 4 και 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2016/680. Με απλά λόγια, τούτο εγείρει το ζήτημα κατά πόσον ενδέχεται να απαιτείται δεδομένη πράξη επεξεργασίας, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι το πρόσωπο προστατεύεται από την αρχή *ne bis in idem*.

125. Για παράδειγμα, η συνεχιζόμενη αποθήκευση των δεδομένων με την ένδειξη ότι εις βάρος ενός προσώπου δεν μπορεί να ασκηθεί δίωξη για αυτές τις πράξεις λόγω της αρχής *ne bis in idem* θα μπορούσε, πιθανότατα, να θεωρηθεί «απαραίτητη», ενώ, αντίθετα, δεν ισχύει το ίδιο για την περαιτέρω διάδοση στις αστυνομικές αρχές της πληροφορίας ότι το πρόσωπο αυτό καταζητείται βάσει ερυθράς αγγελίας. Ασφαλώς, η εκτίμηση αυτή μπορεί να διενεργηθεί μόνον κατά περίπτωση, υπό το πρίσμα του συνόλου των κρίσιμων περιστάσεων.

126. Συναφώς, αξίζει να τονιστεί ότι, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 4, της οδηγίας 2016/680, ο υπεύθυνος της επεξεργασίας πρέπει να αποδείξει συμμόρφωση προς το κριτήριο αναγκαιότητας. Επίσης, πρέπει να υπομνησθεί ότι το υποκείμενο των δεδομένων απολαύει ορισμένων δικαιωμάτων που του απονέμονται από τα άρθρα 12 έως 18 της εν λόγω οδηγίας.

127. Για παράδειγμα, αντιλαμβάνομαι ότι θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι το πρόσωπο εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί ερυθρά αγγελία έχει το δικαίωμα να ζητήσει από τις αρχές των κρατών μελών να συμπληρώσουν ή να επικαιροποιήσουν στις βάσεις δεδομένων τους τα περιεχόμενα στην αγγελία αυτή δεδομένα, με την προσθήκη της ενδείξεως, εφόσον απαιτείται, ότι, εντός της Ένωσης, το πρόσωπο αυτό έχει ήδη δικαστεί και αθώωθηκε ή καταδικάστηκε για τις εν λόγω πράξεις. Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της οδηγίας 2016/680, τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπουν ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι, μεταξύ άλλων, «ακριβή και, όταν απαιτείται, επικαιροποιούνται». Προς τούτο, το άρθρο 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 2016/680 παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων το δικαίωμα, μεταξύ άλλων, «να απαιτήσει τη συμπλήρωση ελλιπών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα». Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι, στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, αυτή η περίπτωση είναι ακόμη σχετικά υποθετική, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η δυνατότητα εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem* στην υπόθεση του προσφεύγοντος δεν έχει, κατά τα φαινόμενα, διαπιστωθεί από καμία αρμόδια αρχή κράτους μέλους.

128. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, φρονώ ότι οι διατάξεις της οδηγίας 2016/680, σε συνδυασμό με το άρθρο 54 ΣΕΣΣ και το άρθρο 50 του Χάρτη, δεν απαγορεύουν την περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται σε εκδοθείσα από την Interpol ερυθρά αγγελία, ακόμη και αν στις κατηγορίες για τις οποίες εκδόθηκε η εν λόγω αγγελία έχει εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem*, υπό την προϋπόθεση ότι η επεξεργασία αυτή πραγματοποιείται σύμφωνα με τους προβλεπόμενους από την εν λόγω οδηγία κανόνες.

3. Πέμπτο προδικαστικό ερώτημα

129. Με το πέμπτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν ένας διεθνής οργανισμός, όπως η Interpol, παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων κατά την έννοια της οδηγίας 2016/680, στην περίπτωση που δεν έχει εκδοθεί απόφαση περί επάρκειας δυνάμει του άρθρου 36 της εν λόγω οδηγίας και/ή δεν διασφαλίζονται οι κατάλληλες εγγυήσεις βάσει του άρθρου 37 της οδηγίας αυτής.

130. Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα, δεδομένης της διατυπώσεώς του, είναι αρκετά απλή. Οι διατάξεις της οδηγίας 2016/680 είναι σαφείς ως προς αυτό: οι διεθνείς οργανισμοί δεν παρέχουν επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων κατά την έννοια της οδηγίας 2016/680 *όταν* δεν

υφίσταται απόφαση περί επάρκειας δυνάμει του άρθρου 36 της εν λόγω οδηγίας ούτε διασφαλίζονται οι κατάλληλες εγγυήσεις κατά την έννοια του άρθρου 37 της ίδιας οδηγίας, εκτός αν έχει εφαρμογή κάποια εκ των εξαιρέσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 38 της ίδιας οδηγίας.

131. Εντούτοις, υποψιάζομαι ότι μια τόσο αόριστη και γενική απάντηση, η οποία περιορίζεται απλώς στο να κατευθύνει το αιτούν δικαστήριο στην εξέταση της σχέσεως μεταξύ των επιμέρους διατάξεων του κεφαλαίου V της οδηγίας 2016/680, δεν είναι αυτή στην οποία προσβλέπει το αιτούν δικαστήριο.

132. Η εντύπωση αυτή επιβεβαιώνεται από τη διάταξη περί παραπομπής. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, εφόσον η Interpol, σε μια περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, αδυνατεί να διασφαλίσει ότι τα περιεχόμενα στην ερυθρά αγγελία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θα διαγραφούν ή θα διορθωθούν δεόντως λόγω της εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem*, ενδέχεται να ανακύψουν αμφιβολίες ως προς την καταλληλότητα των κανόνων της Interpol περί της προστασίας των δεδομένων βάσει της οδηγίας 2016/680. Τούτο, εν τέλει, καταλήγει στο ερώτημα –κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου– κατά πόσον τα κράτη μέλη θα πρέπει να απέχουν από τη συνεργασία με την Interpol.

133. Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει, συναφώς, στην αιτιολογική σκέψη 64 της οδηγίας 2016/680, κατά την οποία «[ό]ταν διαβιβάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από την Ένωση σε υπευθύνους επεξεργασίας, εκτελούντες την επεξεργασία ή άλλους αποδέκτες σε τρίτες χώρες ή σε διεθνείς οργανισμούς, δεν θα πρέπει να υπονομεύεται το επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων το οποίο προβλέπεται στην Ένωση [...]». Η αντίστροφη περίπτωση της διαβίβασης δεδομένων από τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό στα κράτη μέλη δεν ρυθμίζεται ρητώς από την οδηγία 2016/680. Ωστόσο, κατά το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να τύχουν εφαρμογής οι ίδιες αρχές.

134. Οι εκτιμήσεις αυτές μου προκαλούν μια σχετική σύγχυση. Κατά τα φαινόμενα, με το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, στην πραγματικότητα, από το Δικαστήριο να επιβεβαιώσει την άποψή του ότι η Interpol δεν παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων κατά την έννοια της οδηγίας 2016/680, με την αιτιολογία ότι δεν υφίσταται απόφαση περί επάρκειας ούτε διασφαλίζονται οι κατάλληλες εγγυήσεις.

135. Ωστόσο, όχι απλώς δεν έχω πεισθεί από την παραδοχή στην οποία στηρίζεται το συγκεκριμένο ερώτημα, αλλά, κυρίως, αδυνατώ επίσης να κατανοήσω για ποιον λόγο τίθεται το συγκεκριμένο ζήτημα στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

136. Πρώτον, το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι η οδηγία 2016/680 παρουσιάζει κενό, καθόσον δεν ρυθμίζει τη διαβίβαση (εισερχομένων) δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τους διεθνείς οργανισμούς προς την Ένωση και τα κράτη μέλη. Ωστόσο, η ύπαρξη αυτού του κενού δεν είναι, κατ' εμέ, καθόλου προφανής. Ο νομοθέτης της Ένωσης ρύθμισε τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την Ένωση προς τρίτους (είτε πρόκειται για διεθνείς οργανισμούς είτε για τρίτες χώρες) προκειμένου να διασφαλίσει ότι τα δεδομένα αυτά, αφ' ης στιγμής εγκαταλείψουν τον «εικονικό χώρο» της Ένωσης, θα εξακολουθήσουν να υφίστανται επεξεργασία υπό αντίστοιχα κριτήρια. Εντούτοις, η περίπτωση που αφορά τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τρίτους στην Ένωση είναι, ασφαλώς, διαφορετική. Μετά την είσοδο των δεδομένων αυτών στον «εικονικό χώρο» της Ένωσης, οποιαδήποτε επεξεργασία πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες της Ένωσης. Ως εκ τούτου, στις περιπτώσεις αυτές, ενδέχεται να μην χρειάζονται κανόνες όπως αυτοί που προβλέπονται από τα

άρθρα 36 έως 38 της οδηγίας 2016/680. Επίσης, η Ένωση δεν έχει κανένα συμφέρον (πόσο μάλλον εξουσία) να απαιτεί από τρίτους την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που δεν προέρχονται από την Ένωση βάσει κανόνων αντίστοιχων προς τους δικούς της.

137. Δεύτερον, και ακόμη σημαντικότερο, αδυνατώ επίσης να αντιληφθώ υπό ποια έννοια η απάντηση του συγκεκριμένου ερωτήματος από το Δικαστήριο είναι αναγκαία προκειμένου το αιτούν δικαστήριο να αποφανθεί επί της υποθέσεως που έχει επιληφθεί. Η υπό κρίση υπόθεση δεν αφορά τη διαβίβαση δεδομένων από τα κράτη μέλη της Ένωσης στην Interpol αλλά το αντίστροφο. Το ζήτημα που εγείρεται με την υπό κρίση υπόθεση αφορά, ουσιαστικά, το τι επιτρέπεται ή δεν επιτρέπεται να πράξουν τα κράτη μέλη της Ένωσης βάσει της οδηγίας 2016/680, όταν λαμβάνουν δεδομένα από την Interpol σχετικά με πρόσωπο ως προς το οποίο ενδέχεται να έχει εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem*.

138. Επομένως, οποιαδήποτε συνέπεια απορρέει από μια (υποθετική) διαπίστωση του Δικαστηρίου περί ανεπάρκειας των κανόνων της Interpol για την προστασία των δεδομένων ουδεμία επίπτωση θα είχε στη συγκεκριμένη περίπτωση του προσφεύγοντος. Τούτο με οδηγεί στο συμπέρασμα, το οποίο συμμερίζονται αρκετοί από τους παρεμβαίνοντες που κατέθεσαν παρατηρήσεις στην υπό κρίση διαδικασία, ότι το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα είναι προδήλως απαράδεκτο.

V. Πρόταση

139. Προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα του *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (διοικητικού δικαστηρίου Wiesbaden, Γερμανία) ως εξής:

- Το άρθρο 54 της Συμβάσεως εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, σε συνδυασμό με το άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με το άρθρο 21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν ερυθρά αγγελία που εκδόθηκε από την Interpol κατόπιν αιτήματος τρίτου κράτους και, με τον τρόπο αυτό, να περιορίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπου, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει αμετάκλητη απόφαση εκδοθείσα από αρμόδια προς τούτο αρχή κράτους μέλους, με την οποία διαπιστώνεται ότι η αρχή *ne bis in idem* έχει πράγματι εφαρμογή στις συγκεκριμένες κατηγορίες για τις οποίες εκδόθηκε η εν λόγω αγγελία.
- Οι διατάξεις της οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, σε συνδυασμό με το άρθρο 54 ΣΕΣΣ και με το άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν απαγορεύουν την περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται σε εκδοθείσα από την Interpol ερυθρά αγγελία, ακόμη και αν η αρχή *ne bis in idem* έχει εφαρμογή στις κατηγορίες για τις οποίες εκδόθηκε η εν λόγω αγγελία, εφόσον η επεξεργασία αυτή πραγματοποιείται σύμφωνα με τους προβλεπόμενους από την εν λόγω οδηγία κανόνες.

- Το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτο.